



## Facultade de Bioloxía

### Presentación

<http://bioloxia.uvigo.es/gl/facultade/presentacion>

### Equipo Decanal

<http://bioloxia.uvigo.es/gl/facultade/equipo-decanal>

### Páxina web

<http://bioloxia.uvigo.es/gl/>

**Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Linguas e Literaturas. Linguas e Literaturas Oficiais: Castelán e Galego**

### Materias

#### Curso 1

| Código        | Nome                                                             | Cuadrimestre | Cr.totais |
|---------------|------------------------------------------------------------------|--------------|-----------|
| V02M066V10101 | Orientación e Función Titorial                                   | 1c           | 3.5       |
| V02M066V10102 | Desenvolvemento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario  | 1c           | 4.5       |
| V02M066V10103 | Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos           | 1c           | 4.5       |
| V02M066V10104 | Sistema Educativo e Educación en Valores                         | 1c           | 3.5       |
| V02M066V10233 | Bases para a Ensinanza e a Aprendizaxe das Linguas               | 1c           | 3         |
| V02M066V10234 | Didáctica da Lingua e Literatura na Educación Secundaria         | 1c           | 5         |
| V02M066V10235 | Didáctica da Lingua e Literatura Castelá na Educación Secundaria | 2c           | 6         |
| V02M066V10236 | Didáctica da Lingua e Literatura Galega na Educación Secundaria  | 2c           | 6         |

|               |                                                   |    |    |
|---------------|---------------------------------------------------|----|----|
| V02M066V10237 | Investigación e Innovación na<br>Área das Linguas | 1c | 6  |
| V02M066V10301 | Prácticas Externas                                | 2c | 12 |
| V02M066V10401 | Traballo Fin de Máster                            | 2c | 6  |

**DATOS IDENTIFICATIVOS****Orientación e Función Titorial**

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |        |       |              |
|-----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-------|--------------|
| Materia               | Orientación e Función Titorial                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |        |       |              |
| Código                | V02M066V10101                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |        |       |              |
| Titulación            | Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Linguas e Literaturas. Linguas e Literaturas Oficiais: Castelán e Galego                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |        |       |              |
| Descritores           | Creditos ECTS                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Sinale | Curso | Cuadrimestre |
|                       | 3.5                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | OB     | 1     | 1c           |
| Lingua de impartición | Galego                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |        |       |              |
| Departamento          | Didáctica, organización escolar e métodos de investigación                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |        |       |              |
| Coordinador/a         | Castro Pais, María Dolores                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |        |       |              |
| Profesorado           | Castro Pais, María Dolores                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |        |       |              |
| Correo-e              | maria.dolores.castro.pais@uvigo.es                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |        |       |              |
| Web                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |        |       |              |
| Descrición xeral      | A materia "Orientación e Función Titorial", está integrada no módulo común do Máster Universitario para o Profesorado de Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. O contido curricular desta materia pretende ser unha ferramenta eficaz, práctica e operativa para o estudante "futuro docente" ó tratar de situar os procesos de orientación e tutoría na labor educativa diaria, así como establecer planes e programas de acción titorial partindo dun plantexamento educativo inclusivo e altamente persoalzado en colaboración cos equipos docentes, estudantes e familia |        |       |              |

**Resultados de Formación e Aprendizaxe**

|        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Código |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| B1     | Coñecer os contidos curriculares das materias relativas á especialización docente correspondente.                                                                                                                                                                                                                                                   |
| B4     | Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.                                                                                                                   |
| B6     | Diseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.                                                                                                                                                                                                                            |
| B7     | Diseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.                                                 |
| B9     | Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos                                                                                                                      |
| B11    | Desenvolver as funcións de tutoría e orientación dos estudantes de maneira colexiada.                                                                                                                                                                                                                                                               |
| B18    | Aplicar os coñecementos adquiridos e a capacidade de resolución de problemas a contornas educativas novas ou pouco coñecidos.                                                                                                                                                                                                                       |
| C1     | Coñecer as características dos estudantes, os seus contextos sociais e motivacións.                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| C3     | Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.                                                                                                                                                                                                                                        |
| C4     | Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.                                                                                                                                                                                                        |
| C7     | Coñecer e aplicar recursos e estratexias de información, tutoría e orientación académica e profesional.                                                                                                                                                                                                                                             |
| C8     | Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| C9     | Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.                                                                                                                                       |
| C10    | Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade. |
| C12    | Adquirir habilidades sociais na relación e orientación familiar.                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

|     |                                                                                                                                                                                       |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| C13 | Coñecer e aplicar recursos e estratexias de educación no respecto e valor da diversidade lingüística e as súas implicacións educativas.                                               |
| C19 | Transformar os currículos en programas de actividades e de traballo.                                                                                                                  |
| C21 | Fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e poña en valor as achegas dos estudantes.                                                                                               |
| C24 | Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada.                                                                                                |
| C30 | Dominar as destrezas e as habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.                                                           |
| C31 | Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.                                                                        |
| D1  | Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.                                                      |
| D2  | Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións. |
| D3  | Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias                                                                                                |

### Resultados previstos na materia

| Resultados previstos na materia                                                                                 | Resultados de Formación e Aprendizaxe                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Deseñar e aplicar estratexias e programas de atención á diversidade do alumnado, así como de apoio ás familias. | B1<br>B4<br>B6<br>B7<br>B9<br>B11<br>B18<br>C1<br>C3<br>C4<br>C9<br>C10<br>C12<br>C30<br>D1<br>D3 |
| Comprender a organización e a estrutura do Plan de Acción Titorial para un centro de ensinanza secundaria       | C3<br>C7<br>C9<br>C13<br>C19<br>C24<br>C31<br>D1<br>D2                                            |
| Coñecer e aplicar algunhas técnicas e instrumentos de traballo a empregar na realización da labor titorial.     | B1<br>B4<br>B6<br>B7<br>B9<br>B11<br>B18<br>C4<br>C7<br>C21<br>C30<br>C31<br>D1<br>D3             |

Promover e manter a comunicación coa familia e o entorno. informando e asesorando nos diversos ámbitos da orientación e a acción tutorial.

B1  
B4  
B6  
B7  
B9  
B11  
B18  
C7  
C8  
C9  
C10  
C12  
D1  
D3

## Contidos

### Tema

- 1.- Bases conceptuais do ámbito disciplinar.
- 2.- Bases lexislativas da orientación e función tutorial.
- 3.- Diagnóstico, prevención e intervención nas dificultades de aprendizaxe e da atención á diversidade.
- 4.- Programas e estratexias de intervención para a atención á diversidade.
- 5.- Medidas de atención á diversidade e adaptacións curriculares.
- 6.- Deseño e desenvolvemento do Plan de Acción Tutorial. Estratexias e técnicas de orientación na tutoría.
- 7.- A participación das familias en centros e a súa orientación.

## Planificación

|                            | Horas na aula | Horas fóra da aula | Horas totais |
|----------------------------|---------------|--------------------|--------------|
| Presentación               | 2             | 4                  | 6            |
| Foros de discusión         | 0             | 2                  | 2            |
| Lección maxistral          | 8             | 16                 | 24           |
| Seminario                  | 2             | 0                  | 2            |
| Actividades introductorias | 1.5           | 0                  | 1.5          |
| Traballo tutelado          | 4             | 8                  | 12           |
| Traballo                   | 0             | 40                 | 40           |

\*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

## Metodoloxía docente

|                            | Descrición                                                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Presentación               | Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo. |
| Foros de discusión         | Actividade desenvolvida nun medio virtual na que se debaten temas diversos relacionados co ámbito académico e/ou profesional.                                                                                                |
| Lección maxistral          | Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricase/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.                                            |
| Seminario                  | Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe                                                                            |
| Actividades introductorias | Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como presentar a materia.                                                                                                                |
| Traballo tutelado          | O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvementos con actividades autónomas do estudante                                    |

## Atención personalizada

| Metodoloxías      | Descrición                                                                                      |
|-------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Seminario         | Entrevistas do profesor co alumnado para seguimento e desenvolvemento do proceso de aprendizaxe |
| Traballo tutelado | Supervisión por parte do profesor do desenvolvemento das actividades de aula                    |

| Probas   | Descrición                                                              |  |  |  |  |
|----------|-------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|
| Traballo | Supervisión por parte do profesor do traballo e /ou proxecto da materia |  |  |  |  |

  

| Avaliación         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |               |                                          |                                                                            |                |
|--------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|----------------|
|                    | Descrición                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Cualificación | Resultados de Formación e Aprendizaxe    |                                                                            |                |
| Presentación       | Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto...Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.                                                                                     | 10            | B1<br>B4<br>B6<br>B7<br>B9<br>B11<br>B18 | C1<br>C3<br>C4<br>C7<br>C8<br>C9<br>C10<br>C21<br>C24<br>C30<br>C31        | D1<br>D2<br>D3 |
| Foros de discusión | Actividade desenvolvida nun medio virtual na que se debaten temas diversos relacionados co ámbito académico e/ou profesional.                                                                                                                                                                                   | 10            |                                          | C31                                                                        | D3             |
| Traballo tutelado  | O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvementos con actividades autónomas do estudante.                                                                                                                      | 30            | B1<br>B4<br>B6<br>B7<br>B9<br>B11<br>B18 | C1<br>C3<br>C4<br>C7<br>C8<br>C9<br>C10<br>C12<br>C21<br>C24<br>C30<br>C31 | D1<br>D2<br>D3 |
| Traballo           | TRABALLOS E PROXECTOS:<br>O estudante presenta o traballo de elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc.<br>Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita | 50            | B1<br>B4<br>B6<br>B7<br>B9<br>B11<br>B18 | C1<br>C3<br>C4<br>C7<br>C8<br>C9<br>C10<br>C12<br>C21<br>C24<br>C30<br>C31 | D1<br>D2<br>D3 |

#### Outros comentarios sobre a Avaliación

##### MODALIDADE DE AVALIACIÓN CONTINUA

- Para acadar unha avaliación continua positiva, dada a modalidade de ensino presencial do Master, esíxese a todo o alumnado unha asistencia presencial dun mínimo do 80% das sesións (admisible a falta do 20% das horas) ademais da realización e entrega de tarefas ponderables.

- Os prazos de entrega das actividades, traballos, etc. serán comunicados na clase no momento oportuno. É necesario respectalos estritamente para ser cualificados na avaliación continua.

##### MODALIDADE DE AVALIACIÓN GLOBAL

- O alumnado que non obteña unha avaliación continua positiva sobre os parámetros expostos anteriormente, poderá presentarse a unha proba escrita (data marcada no calendario do mestrado para exames oficiais) sobre todos os contidos traballados. Esta proba estará baseada na rigurosidade e profundización dos coñecementos e competencias acadadas polos alumnos/as na materia e terá unha ponderación de 10 puntos (100% da nota final).

##### OUTRAS OBSERVACIÓNS:

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da Facultade de Ciencias da Educación, no espazo "datos": <http://fcce.uvigo.es/gl/docencia/exames/>

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT)

Coa finalidade de favorecer a conciliación da vida laboral e a formación académica, os contidos, planificación, recursos metodolóxicos e sistema de avaliación adaptaranse para alumnado do curso ponte garantindo, en todo caso, a consecución das competencias e resultados de aprendizaxe establecidos neste documento. Abrirase un cartafol específico na plataforma Moovi na cal se informará das tarefas e probas de avaliación que guiarán o desenvolvemento desta materia para alumnado do curso ponte ou profesionais en exercicio.

---

#### **Bibliografía. Fontes de información**

##### **Bibliografía Básica**

ÁLVAREZ GONZÁLEZ, B, **Orientación familiar: Intervención familiar en el ámbito de la diversidad**, Sanz y Torres., 2003

ÁLVAREZ, M. e BISQUERRA, R., **Orientación educativa: áreas, estrategias y recursos**, Wolters, 2012

LÓPEZ URQUIZAR, N. e SOLÁ MARTÍNEZ, T, **Orientación escolar y tutoría**, Grupo Editorial, 2005

##### **Bibliografía Complementaria**

ÁLVAREZ, M. e BISQUERRA, R. (Coords.), **Manual de Orientación y Tutoría**, Praxis, 1998

BLASCO CALVO, P., **Estrategias psicopedagógicas para la diversidad en educación secundaria.Casos prácticos resueltos**, Nau Llivres, 2006

MARTIN, X. e outros, **Tutoría. Técnicas, recursos y actividades.**, Alianza, 2008

MARTÍN, E. e MAURI, T., **Orientación educativa. Atención a la diversidad y educación inclusiva.**, Graó, 2011

---

#### **Recomendacións**

**DATOS IDENTIFICATIVOS****Desenvolvemento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario**

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-------|--------------|
| Materia               | Desenvolvemento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
| Código                | V02M066V10102                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |        |       |              |
| Titulación            | Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Linguas e Literaturas. Linguas e Literaturas Oficiais: Castelán e Galego                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |        |       |              |
| Descritores           | Creditos ECTS                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Sinale | Curso | Cuadrimestre |
|                       | 4.5                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | OB     | 1     | 1c           |
| Lingua de impartición | Castelán<br>Galego                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |        |       |              |
| Departamento          | Psicoloxía evolutiva e comunicación                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |        |       |              |
| Coordinador/a         | Alfonso Gil, Sonia                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |        |       |              |
| Profesorado           | Alfonso Gil, Sonia                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |        |       |              |
| Correo-e              | soalgi@uvigo.es                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
| Web                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
| Descrición xeral      | A presente materia ten un carácter básico e común para tódalas especialidades do posgrao de Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Sitúase no primeiro cuatrimestre do primeiro curso e facilita a comprensión das claves do desenvolvemento humano e os cambios que teñen lugar nos procesos físicos e psicológicos (cognición, linguaxe, personalidade, etc.) ó longo do período da adolescencia. Estes coñecementos son fundamentais na formación de mestres da etapa secundaria xa que representan unha ferramenta indispensable para poder contribuír ó desenvolvemento dos adolescentes a través dunha axeitada planificación dos seus procesos de aprendizaxe. |        |       |              |

**Resultados de Formación e Aprendizaxe**

|        |                                                                                                                                                                                                                                |
|--------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Código |                                                                                                                                                                                                                                |
| B9     | Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos |
| B16    | Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.                                                                                                                                        |
| B18    | Aplicar os coñecementos adquiridos e a capacidade de resolución de problemas a contornas educativas novas ou pouco coñecidos.                                                                                                  |
| C1     | Coñecer as características dos estudantes, os seus contextos sociais e motivacións.                                                                                                                                            |
| C2     | Comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e as posibles disfuncións que afectan a aprendizaxe                                                                                                            |
| C3     | Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.                                                                                                                   |
| C4     | Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.                                                                                   |
| C21    | Fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e poña en valor as achegas dos estudantes.                                                                                                                                        |
| C26    | Identificar os problemas relativos ao ensino e a aprendizaxe das materias da especialización e expor alternativas e solucións.                                                                                                 |
| D3     | Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias                                                                                                                                         |

**Resultados previstos na materia**

|                                 |                                       |
|---------------------------------|---------------------------------------|
| Resultados previstos na materia | Resultados de Formación e Aprendizaxe |
|---------------------------------|---------------------------------------|



|                                                                                                                                                                                                                |                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|
| Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade, e respecto diso aos dereitos humanos. | B9<br>B18<br>C1<br>C2<br>C3<br>C4<br>C21<br>D3 |
| Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais                                                                                                                                             | B16<br>B18<br>C21<br>C26<br>D3                 |

## Contidos

| Tema                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. FUNDAMENTOS DO COMPORTAMENTO HUMANO, DESENVOLVEMENTO E EDUCACIÓN | Psicoloxía<br>Psicoloxía do desenvolvemento<br>Psicoloxía da Educación<br>Comportamento humano                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 2. PSICOLOXÍA DO DESENVOLVEMENTO                                    | Cambios corporais e desenvolvemento na adolescencia.<br>Desenvolvemento cognitivo na adolescencia.<br>Desenvolvemento afectivo-social na adolescencia                                                                                                                                                                                                                                                    |
| 3. PSICOLOXÍA DA EDUCACIÓN                                          | Enfoques conductuais da aprendizaxe na Educación Secundaria.<br>Enfoques cognitivos e socio-culturais da aprendizaxe na Educación Secundaria.<br>Factores Intrapersoais da Aprendizaxe: procesos e estratexias de aprendizaxe, motivación educativa, autoconcepto e procesos metacognitivos.<br>Factores Interpersoais da Aprendizaxe: a interacción alumno-alumno e a interactividade profesor-alumnos. |
| 4. DIFICULTADES DE APRENDIZAXE E INTERVENCIÓN PSICOEDUCATIVA        | Necesidades Específicas de Apoio Educativo<br>Dificultades específicas de Aprendizaxe en Lectura, escritura e cálculo<br>Necesidades Educativas Especiais<br>TDAH                                                                                                                                                                                                                                        |

## Planificación

|                                           | Horas na aula | Horas fóra da aula | Horas totais |
|-------------------------------------------|---------------|--------------------|--------------|
| Lección maxistral                         | 8             | 12                 | 20           |
| Resolución de problemas de forma autónoma | 2             | 37.5               | 39.5         |
| Traballo tutelado                         | 12            | 10                 | 22           |
| Exame de preguntas obxectivas             | 1             | 30                 | 31           |

\*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

## Metodoloxía docente

|                                           | Descrición                                                                                                        |
|-------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Lección maxistral                         | A profesora explica e resolve dúbidas relacionadas con cada un dos bloques temáticos da materia                   |
| Resolución de problemas de forma autónoma | Actividades relacionadas coa materia nas que se plantean problemas ou exercicios para resolver de forma autónoma. |
| Traballo tutelado                         | Actividades e prácticas para resolver de forma individual ou en grupo sobre contidos da materia                   |

## Atención personalizada

| Metodoloxías                              | Descrición                                                                                                                                |
|-------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Lección maxistral                         | A profesora atende e resolve dúbidas relacionadas cos bloques temáticos de forma presencial ou a través de titorías e correo electrónico. |
| Resolución de problemas de forma autónoma | A profesora atende e resolve dúbidas sobre os problemas planteados de forma presencial ou a través de titorías e correo electrónico.      |
| Traballo tutelado                         | A profesora atende e resolve dúbidas sobre a realización dos traballos de forma presencial ou a través de titorías.                       |
| Probas                                    | Descrición                                                                                                                                |

Exame de preguntas obxectivas A profesora resolve dúbidas durante a realización da proba e tamén nas sesións previas á realización da mesma de forma presencial.

| <b>Avaliación</b>                         |                                                                                                                  |               |                                       |                                    |    |
|-------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------------------------------|------------------------------------|----|
|                                           | Descrición                                                                                                       | Cualificación | Resultados de Formación e Aprendizaxe |                                    |    |
| Resolución de problemas de forma autónoma | Actividades relacionadas coa materia nas que se plantean problemas ou exercicios para resolver de forma autónoma | 40            | B9<br>B16<br>B18                      | C1<br>C2<br>C3<br>C4<br>C21<br>C26 | D3 |
| Traballo tutelado                         | Actividades e prácticas para resolver de forma individual ou en grupo sobre contidos da materia                  | 30            | B9<br>B16<br>B18                      | C1<br>C2<br>C3<br>C4<br>C21<br>C26 | D3 |
| Exame de preguntas obxectivas             | Entre 20 a 40 preguntas tipo test con tres opcións de resposta.                                                  | 30            | B9<br>B16<br>B18                      | C1<br>C2<br>C3<br>C4<br>C21<br>C26 |    |

#### **Outros comentarios sobre a Avaliación**

Este mestrado ten a modalidade de ensino presencial, polo tanto a asistencia a clase e a realización do traballo para a avaliación continua é obrigatoria. Esta asistencia debe ser, a lo menos do 80% estando admitido faltar ó 20 % da presencialidade.

Os prazos das entregas das actividades, traballos, etc. serán comunicados polo profesorado na clase e/ou en moovi, e tamén é necesario cumprilos para ser cualificados na avaliación continua. Para aprobar a modalidade de [avaliación continua], os/as estudantes deberán ter aprobada cada metodoloxía e proba de avaliación.

O alumnado que non supere a materia por avaliación continua terá unha proba de avaliación global, ao redor dos contidos nucleares da materia, na data marcada no calendario do mestrado para os exames oficiais. Esta proba de avaliación global suporá o 100% da puntuación e os seus pormenores e características serán concretadas polo profesorado ao alumnado o día da presentación da materia e cando se faga a consulta persoalmente.

#### **Bibliografía. Fontes de información**

##### **Bibliografía Básica**

Berger, S.K., **Psicología del desarrollo. Infancia y adolescencia**, Panamericana, 2016

Caballero, M., **Neuroeducación en el currículo**, Pirámide, 2019

Coll, C., **Desarrollo, aprendizaje y enseñanza en la Educación Secundaria**, Graó, 2010

Lou, M.A., **Atención a las necesidades educativas específicas. Educación Secundaria**, Pirámide, 2011

Santrock, J.W., **Psicología de la educación**, McGraw-Hill, 2011

Martín, C. y Navarro, J.I., **Psicología para el profesorado de Educación Secundaria y Bachillerato**, Pirámide, 2011

López-Escribano, C., Aguado-Orea, J. y Solbes-Canales, I., **Psicología de la Educación**, Síntesis, 2020

##### **Bibliografía Complementaria**

La Prova, A., **La práctica del aprendizaje cooperativo**, Narcea, 2017

Martín, C. y Navarro, J.I., **Psicología del desarrollo para docentes**, Pirámide, 2009

Masats, D. y Nussbaum, L., **Enseñanza y aprendizaje de lenguas extranjeras en Educación Secundaria Obligatoria**, Síntesis, 2016

Woolfolk, A.E., **Psicología Educativa**, Prentice Hall Hispanoamericana, 2006

#### **Recomendacións**

##### **Materias que continúan o temario**

Prácticas Externas/V02M066V09301

Traballo Fin de Máster/V02M066V09401

**DATOS IDENTIFICATIVOS****Diseño Curricular e Organización de Centros Educativos**

|                       |                                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-------|--------------|
| Materia               | Diseño Curricular e Organización de Centros Educativos                                                                                                                                                                   |        |       |              |
| Código                | V02M066V10103                                                                                                                                                                                                            |        |       |              |
| Titulación            | Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Linguas e Literaturas. Linguas e Literaturas Oficiais: Castelán e Galego |        |       |              |
| Descritores           | Creditos ECTS                                                                                                                                                                                                            | Sinale | Curso | Cuadrimestre |
|                       | 4.5                                                                                                                                                                                                                      | OB     | 1     | 1c           |
| Lingua de impartición |                                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
| Departamento          | Didáctica, organización escolar e métodos de investigación                                                                                                                                                               |        |       |              |
| Coordinador/a         | Fernández Rodicio, Clara Isabel                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
| Profesorado           | Fernández Rodicio, Clara Isabel                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
| Correo-e              | cirodicio@uvigo.es                                                                                                                                                                                                       |        |       |              |
| Web                   |                                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
| Descrición xeral      |                                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |

**Resultados de Formación e Aprendizaxe**

|        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Código |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| B1     | Coñecer os contidos curriculares das materias relativas á especialización docente correspondente.                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| B2     | Coñecer o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procesos de ensino e aprendizaxe respectivos.                                                                                                                                                                                                                                                               |
| B3     | Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro. |
| B4     | Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.                                                                                                                                   |
| B5     | Contextualizar o currículo que se vaia a implantar nun centro docente participando na planificación colectiva do mesmo.                                                                                                                                                                                                                                             |
| B6     | Diseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.                                                                                                                                                                                                                                            |
| B7     | Diseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.                                                                 |
| B10    | Diseñar e realizar actividades formais e non formais que contribúan a facer do centro un lugar de participación e cultura na contorna no que está situado.                                                                                                                                                                                                          |
| C4     | Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.                                                                                                                                                                                                                        |
| C9     | Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.                                                                                                                                                       |
| C13    | Coñecer e aplicar recursos e estratexias de educación no respecto e valor da diversidade lingüística e as súas implicacións educativas.                                                                                                                                                                                                                             |
| C19    | Transformar os currículos en programas de actividades e de traballo.                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| C20    | Adquirir criterios de selección e elaboración de materiais educativos.                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| C24    | Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada.                                                                                                                                                                                                                                                                              |

|     |                                                                                                                                                                                       |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| C27 | Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación e avaliación educativas e ser capaz de deseñar e desenvolver proxectos de investigación, innovación e avaliación.  |
| C31 | Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.                                                                        |
| D1  | Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.                                                      |
| D2  | Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións. |
| D3  | Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinares                                                                                                 |

### Resultados previstos na materia

| Resultados previstos na materia                                                                                                            | Resultados de Formación e Aprendizaxe                                                             |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Construír e seleccionar materiais didácticos adecuando estes ao saber facer do alumnado.                                                   | B1<br>B2<br>B7<br>B10<br>C9<br>C13<br>C24<br>C27<br>C31<br>D1<br>D2<br>D3                         |
| Crear deseños curriculares segundo diferentes modelos, proxectando, en cada caso a toma de decisións dunha forma auto-reflexiva e crítica. | B3<br>B4<br>B5<br>B6<br>B7<br>B10<br>C9<br>C13<br>C19<br>C20<br>D1<br>D2<br>D3                    |
| Dominar as diferentes técnicas e tipos de avaliación e responsabilizarse cos procesos avaliativos.                                         | B2<br>B3<br>B4<br>B5<br>B6<br>B7<br>B10<br>C4<br>C9<br>C13<br>C24<br>C27<br>C31<br>D1<br>D2<br>D3 |

### Contidos

| Tema                                  |                                                                                                                                           |
|---------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Bases conceptuais e lexislativas.  | Curriculum e teorías curriculares<br>Orientacións teóricas do curriculum<br>Modelos de curriculum<br>Bases lexislativas                   |
| 2. Organización de centros Educativos | Organización do Alumnado<br>Organización do profesorado e liderazgo<br>Organos Colexiados do centro escolar<br>Documentos institucionais. |

### 3. Componentes didácticos

#### Competencias

Objetivos: Tipos e redacción Contidos: Selección e secuenciación

Metodoloxía: principios e estratexias

Actividades: organización da aula e secuenciación das actividades

Recursos didácticos

Avaliación do proceso de ensino-aprendizaxe.

#### Planificación

|                                  | Horas na aula | Horas fóra da aula | Horas totais |
|----------------------------------|---------------|--------------------|--------------|
| Traballo tutelado                | 10            | 20                 | 30           |
| Aprendizaxe baseado en proxectos | 10            | 20                 | 30           |
| Prácticas con apoio das TIC      | 0             | 20                 | 20           |
| Lección maxistral                | 12.5          | 20                 | 32.5         |

\*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

#### Metodoloxía docente

|                                  | Descrición                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Traballo tutelado                | <p>Durante as clases presenciais realizaranse exercicios concretos coa finalidade de que o alumnado adquiera a consolidación de determinados procedementos que máis tarde deberán formalizar de forma autónoma no proxecto.</p> <p>Cada alumno presentará ao final do curso as seguintes evidencias:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1.- Redacción dunha orde do día dunha reunión de departamento</li> <li>2.- Redacción dun acta dunha reunión semanal de departamento</li> <li>3.- Diseño dunha unidade didáctica facendo especial fincapé nos apartados de metodoloxía e avaliación</li> <li>4.- Glosario de termos e mapa conceptual de documentos traballados (Máximo cinco folios)</li> </ol> <p>* Os coñecementos conceptuais valoraranse cunha proba obxectiva</p>                                                                                                                                                                                                                             |
| Aprendizaxe baseado en proxectos | <p>Trátase dunha metodoloxía didáctica que utiliza metodoloxías activas e colaborativas cuxo obxectivo é que o alumnado alcance o dominio dos contidos mediante a realización dun proxecto deseñado polo profesor.</p> <p>Siguiendo a Edwards (2000) o proceso para levar a cabo o deseño por proxectos é o seguinte:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>* Planificación da investigación</li> <li>* Selección do tema</li> <li>* Recollida da información</li> <li>* Aplicación</li> <li>* Análise de datos</li> <li>* Informe</li> <li>* Seguimento e avaliación.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Prácticas con apoio das TIC      | <p>O proxecto consistirá na elaboración dunha unidade didáctica que se realizará individualmente ó longo do curso. Cada elemento curricular desta unidade terá un apartado teórico de fundamentación e análise que se realizará a través de consultas documentais e bibliográficas e tamén un apartado de deseño curricular. As diferentes fases do proxecto concretaranse nun produto escrito no ordenador para incorporar na plataforma. A profesora ofrecerá posibles temáticas para a unidade didáctica.</p> <p>A elaboración do proxecto terá varias fases que coinciden co deseño dos elementos curriculares dunha unidade didáctica.</p> <p>Para desenvolver o proxecto o alumnado terá en conta as explicacións teóricas da profesora e o traballo en equipo cos compañeiros onde se realizará unha retroalimentación do proceso para corregir o antes posible os posibles erros no desenvolvemento do proxecto.</p> <p>Realizaranse prácticas autónomas a través de diferentes plataformas didácticas</p> |
| Lección maxistral                | <p>Durante as sesións maxistras realizaranse as explicacións teóricas do tema e aclararanse as dúbidas surtidas durante a elaboración do proxecto.</p> <p>O alumnado disporá dun texto base de guía e axuda.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

#### Atención personalizada

| Metodoloxías                     | Descrición                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Aprendizaxe baseado en proxectos | Este proxecto terá como finalidade a programación dunha unidade didáctica integrada innovadora utilizando técnicas metodolóxicas activas e participativas                                                                                           |
| Traballo tutelado                | Nas actividades de aula realizaranse tarefas prácticas sobre o deseño e organización dos elementos curriculares que o alumnado deberá presentar no seu proxecto personalizado, así como actividades de xestión e organización dun centro educativo. |

#### Avaliación

| Descrición                                                                                                                                                                   | Cualificación | Resultados de Formación e Aprendizaxe |     |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------------------------------|-----|----|
| Traballo tutelado                                                                                                                                                            | 30            | B1                                    | C13 |    |
| Calificaranse as actividades realizadas na aula para realizar unha retroalimentación positiva e mediante un exame de tipo test comprobarase a consolidación das aprendizaxes |               | B2                                    | C19 |    |
|                                                                                                                                                                              |               | B10                                   | C27 |    |
|                                                                                                                                                                              |               |                                       | C31 |    |
| Aprendizaxe baseado en proxectos                                                                                                                                             | 70            | B3                                    | C4  | D1 |
| Cada alumno presentará a programación dunha unidade didáctica. Poderá elixir a temática e o curso de implementación.                                                         |               | B4                                    | C9  | D2 |
|                                                                                                                                                                              |               | B5                                    | C19 | D3 |
| Evaluación Contínua: 2 entregas 35%+ 35%                                                                                                                                     |               | B6                                    | C20 |    |
| Entrega 1: Contextualización.                                                                                                                                                |               | B7                                    | C24 |    |
| Justificación.Objetivos.Contenidos.Competencias.                                                                                                                             |               | B10                                   |     |    |
| Entrega 2:Metodoloxía. Actividades. Temporalización.Evaluación.                                                                                                              |               |                                       |     |    |
| Bibliografía.Anexos.                                                                                                                                                         |               |                                       |     |    |

### Outros comentarios sobre a Avaliación

Existen dúas modalidades de Avaliación: Contínua e Global de carácter final.

**Avaliación Contínua: Traballo Tutelado, Aprendizaxe baseado en proxectos, Asistencia a clase.**

**Avaliación Global: Traballo Tutelado, Aprendizaxe baseado en proxectos.**

A avaliación desta materia desenvólvese en varios niveis e dimensións. Partindo do marco xeral das competencias, é dicir, das capacidades, a avaliación tentará recoller e valorar aqueles aspectos relacionados co alumnado respecto de: o campo dos coñecementos, o campo dos procedementos, o campo actitudinal e campo relacional. Entendemos que o equilibrio estará en que o alumnado sexa capaz de dominar estas catro grandes dimensións que dalgunha forma contribuirá a que se me for de maneira integral. A avaliación está deseñada en función das seguintes características: formativa, continua, integral e final. Por tanto, afecta a todo o proceso de ensino-aprendizaxe. A avaliación do proxecto terá dous aspectos: por unha banda a xustificación teórica dos distintos elementos curriculares traballados e por outro o seu deseño. Para avaliar o proxecto seguiranse as seguintes normas:

- 1.- Utilización dos coñecementos dispoñibles nos documentos traballados na aula para contrastar as propias ideas, apoialas e fundamentalas.Comprensión das ideas básicas contidas nos materiais utilizados e analizados.
- 2.- Expresar correctamente as ideas propias, argumentadas e demostrar capacidade de escoita e receptividade.
- 3.- Crítica razoada de posicións e feitos fundamentados con argumentos utilizando un vocabulario técnico propio da materia.
- 4.- Claridade expositiva, habilidades de comunicación, estrutura da presentación traballada na aula.
- 5.- Estrutura lóxica das ideas.
- 6.- Utilización e manexo das TIC.
- 7.- Adecuación e coherencia entre as actividades prácticas e os contidos teóricos.
- 8.- Calidade das achegas e expresións de ideas innovadoras, contribucións no traballo en grupo, compromiso nas diferentes tarefas.
- 9.- Formulación dos obxectivos didácticos, adecuación a idade, o tempo, etc.
- 10.- Selección do tema, secuenciación dos contidos o longo da unidade didáctica, adecuación a idade, o tempo, etc.
- 11.- Selección das actividades, creatividade na súa elaboración, adecuación a idade e a temporalización..
- 12.- Deseño innovador de recursos.
- 13.-Selección das estratexias de avaliación: actividades de avaliación, tipos e técnicas de avaliación, deseño de instrumentos, etc

O seguimento dos grupos de traballo convértese nunha ocasión privilexiada para introducir, por parte da profesora, aspectos actitudinais (cooperación, responsabilidade profesional, motivación polo traballo de mestre, etc.). Do mesmo xeito,

nalgúns fases do proxecto pídeselle ao alumnado que valoren o seu propio traballo ( autoevaluación) ou o traballo dos demais compañeiros ( coevaluación) para facer unha retroalimentación do proceso que permita resolver os erros na aprendizaxe o antes posible.

- Este mestrado ten a modalidade de ensino presencial, polo tanto asistencia a clase e a realización do traballo para a avaliación continua é obrigatoria. Esta asistencia debe ser, alomenos, do 80 % estando admitido faltar ao 20 % da presencialidade.

- Os prazos das entregas das actividades, traballos, etc. serán comunicados polo profesorado na clase e/ou en Faitic e tamén é necesario cumprilos para ser cualificados na avaliación continua ou final.

- O alumnado que non supere a materia por avaliación continua terá unha proba de avaliación, ao redor dos contidos nucleares da materia, na data marcada no calendario do máster para os exames oficiais. Cabe resaltar que esta proba estará composta dun traballo (70%) e un examen (30%), tendo que obter alomenos o 50% da puntuación en cada unha para realizar o cómputo. En caso de superar unha das probas da materia (traballo ou exame) conservase a súa calificación dentro do mesmo curso académico, pero na Acta académica figurará como non superada e colocase a media resultante da puntuación global obtida (atendendo previamente a súa respectiva ponderación).

**Para a AVALIACIÓN GLOBAL o estudante presentará as mesmas actividades que durante a avaliación continua.**

Máis información sobre o proceso de avaliación así como sobre o tipo de exame, as orientacións para a realización do traballo, data de entrega, etc. será facilitada baixo demanda do alumnado que precise, ao non poder superar a materia por avaliación continua.

Na web do mestrado poden consultarse as datas do exame oficial: <http://mpe.uvigo.es/index.php?lang=es>

---

#### **Bibliografía. Fontes de información**

##### **Bibliografía Básica**

CANTÓN MAYO, I. y PINO JUSTE, M.R., **Organización de centros educativos en la sociedad del conocimiento**, Alianza Editorial, 2011

CANTÓN MAYO, I. Y PINO JUSTE, M., **Diseño y desarrollo del curriculum.**, Alianza Editorial, 2014

##### **Bibliografía Complementaria**

ANTÚNEZ, S. Y GAIRÍN, J., **La organización escolar. Práctica y fundamentos.**, Editorial Garó, 2009

---

#### **Recomendacións**

---

**DATOS IDENTIFICATIVOS****Sistema Educativo e Educación en Valores**

|                       |                                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-------|--------------|
| Materia               | Sistema Educativo e Educación en Valores                                                                                                                                                                                 |        |       |              |
| Código                | V02M066V10104                                                                                                                                                                                                            |        |       |              |
| Titulación            | Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Linguas e Literaturas. Linguas e Literaturas Oficiais: Castelán e Galego |        |       |              |
| Descritores           | Creditos ECTS                                                                                                                                                                                                            | Sinale | Curso | Cuadrimestre |
|                       | 3.5                                                                                                                                                                                                                      | OB     | 1     | 1c           |
| Lingua de impartición | Castelán<br>Galego                                                                                                                                                                                                       |        |       |              |
| Departamento          | Análise e intervención psicosocioeducativa                                                                                                                                                                               |        |       |              |
| Coordinador/a         | Cid Fernández, Xosé Manuel<br>Martínez Román, Rosana                                                                                                                                                                     |        |       |              |
| Profesorado           | Cid Fernández, Xosé Manuel<br>Martínez Román, Rosana                                                                                                                                                                     |        |       |              |
| Correo-e              | xcid@uvigo.es<br>rosana.mr@uvigo.gal                                                                                                                                                                                     |        |       |              |
| Web                   |                                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |



|                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Descrición xeral | <p>Toda práctica educativa de intervención educativa funda as súas raíces no sistema de ideas, procedementos e valores que os seus fins lle asignan. A posición dun/ha profesional do campo educativo que quere educar sen ter unha teoría clara e definida da educación sería tan irracional como a de aquel que quere guiar alguén sen saber de onde parte, por onde vai e onde se dirixe. Ésta é a razón pola que antes de deseñar o desenvolvemento de calquera intervención pedagóxica, o profesorado debe ter clara unha Teoría da Educación que guíe a determinación do proceso educativo e a selección dos medios para logralo.</p> <p>Para iso, e en primeiro lugar, é necesario precisar que é a Teoría da Educación, que lonxe de referirse exclusivamente a cuestións teóricas acerca da educación e polo tanto afastadas das realidades educativas, incide polo contrario en todos os aspectos propios da práctica educativa. Polo tanto, a Teoría da Educación significa coñecer para facer, saber para logo aplicar mellor as innovacións educativas e, en definitiva, para mellorar a calidade da educación.</p> <p>A continuación é obrigado determinar qué entendemos por educación, xa que ao ser un termo de uso habitual na vida cotiá porque a todas as persoas afecta de algún modo, todo o mundo se atrevería a dar unha definición de educación. Ademais, existen moitos conceptos afíns á educación como formación, ensino, aprendizaxe, instrución, capacitación, que se empregan en moitas ocasións como termos similares e que deben diferenciarse para a súa correcta utilización. Así mesmo, a educación non se pode reducir á que é impartida na escola -Educación Formal-, xa que as persoas se educan máis alá de ela e os influxos que se reciben a partir de outros medios son tanto ou máis potentes que os que proceden da escola e incluso interfíren na súa acción.</p> <p>Polo tanto, faise necesario traballar os conceptos de -Educación Non Formal-, definida como o conxunto de procesos, medios e institucións deseñados en función de explícitos obxectivos de formación, que non están directamente dirixidos á provisión dos graos propios do sistema educativo regrado, e o de -Educación Informal- que se referiría a aqueles procesos educativos que se producen indiferenciados de outros procesos sociais, que non foron institucionalizados nin sistematizados, que se dan no curso ordinario da vida.</p> <p>Un dos factores que influíu na crecente importancia que se lle outorgou tanto á Educación Non Formal como á Educación Informal foi o cambio nos valores defendidos pola sociedade, da defensa da virilidade ou a guerra pasouse á defensa da paz ou a tolerancia, valores nos que ata agora non educaba a escola e que a partir da transversalidade como na LOXSE e da inclusión da Educación en Valores da LOE, si serían incluídos nos seus contidos.</p> <p>Tendo en conta que a saída profesional deste curso de posgrao é a de ser docente en Educación Secundaria é polo que un bloque de contido centrarase exclusivamente no sistema educativo, co fin de introducir ao alumnado no universo da educación, prestando especial atención aos elementos que integran o sistema e ás súas funcións en relación coa acción educativa. En consecuencia considéranse os axentes socioeducativos e as súas responsabilidades pero tamén se presta especial atención a algunhas institucións fundamentais como o Estado ou as Comunidades Autónomas en tanto responsables da normativa educativa.</p> |
|------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## Resultados de Formación e Aprendizaxe

### Código

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| B7  | Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.                                                 |
| B13 | Coñecer a normativa e organización institucional do sistema educativo e modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros de ensino                                                                                                                                                                                                         |
| C10 | Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade. |
| C11 | Coñecer a evolución histórica da familia, os seus diferentes tipos e a incidencia do contexto familiar na educación.                                                                                                                                                                                                                                |
| D1  | Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.                                                                                                                                                                                                                    |

## Resultados previstos na materia

| Resultados previstos na materia                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Resultados de Formación e Aprendizaxe |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|
| O alumnado comprende os aspectos fundamentais da Lei Orgánica 2/2006 e da LOMLOE, en relación cos niveis educativos vinculados ao Mestrado de Secundaria.                                                                                                                                                                                                 | B13<br>D1                             |
| O alumnado coñece e valora o rol dos axentes socioeducativos nos procesos educativos formais propios das ensinanzas de secundaria, bacharelato, formación profesional e ensinanzas de idiomas.                                                                                                                                                            | B7<br>C10<br>C11                      |
| O alumnado sabe como deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe con especial atención á equidade, a educación emocional e en valores, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e ou respecto dos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sostible. | B7<br>B13<br>C10<br>D1                |

## Contidos

### Tema

|                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. O Universo educativo: concepto de educación. Os escenarios educativos. Educación formal, non formal e informal. | 1.1. Concepto de educación. Trazos xerais e diferenciais.<br>1.2. Clarificación terminolóxica.<br>1.3. Dimensións e piares da educación.<br>1.4. Os escenarios educativos: educación formal, non formal e informal.<br>1.5. Da escola tradicional ás escolas renovadas.                                                                                                                                                                                           |
| 2. O sistema educativo. Os axentes socioeducativos (educadores, alumnado, familia) e a súa evolución.              | 2.1. O sistema educativo español. Análise histórica. LOGSE, LOCE, LOE, LOMCE, LOMLOE.<br>2.2. A estrutura do sistema educativo despois da LOMLOE. Ensinanza obrigatoria e posobrigatoria. Educación Secundaria e Bacharelato. Formación Profesional. Ensinanzas de Idiomas<br>2.3. Institucións e axentes no sistema educativo. O rol do Estado e o das Comunidades Autónomas. Os centros educativos. Profesorado e alumnado. As familias. Asociacións escolares. |
| 3. A educación en valores.                                                                                         | 3.1. Marco conceptual da educación en valores e actitudes. Cara unha convivencia pacífica.<br>3.2. Metodoloxía e estratexias didácticas ante valores e actitudes.<br>3.3. Avaliación de valores e actitudes.<br>3.4. Actitudes do profesorado ante valores controvertidos.<br>3.5. A Declaración Universal dos Dereitos Humanos e a Declaración dos Dereitos da Infancia: contexto de actuación para a educación de valores e actitudes.                          |

### Planificación

|                                           | Horas na aula | Horas fóra da aula | Horas totais |
|-------------------------------------------|---------------|--------------------|--------------|
| Lección maxistral                         | 8             | 30                 | 38           |
| Traballo tutelado                         | 6             | 20                 | 26           |
| Resolución de problemas de forma autónoma | 3.5           | 20                 | 23.5         |

\*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

### Metodoloxía docente

|                                           | Descrición                                                                                     |
|-------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Lección maxistral                         | O profesorado explica os aspectos básicos dos núcleos temáticos da materia.                    |
| Traballo tutelado                         | O alumnado realiza traballos nos que aplica os coñecementos desenvolvidos na sesión maxistral. |
| Resolución de problemas de forma autónoma | O alumnado realiza un traballo propio seguindo as indicacións do profesorado.                  |

### Atención personalizada

| Metodoloxías                              | Descrición |
|-------------------------------------------|------------|
| Lección maxistral                         | Titorías   |
| Resolución de problemas de forma autónoma | Titorías   |
| Traballo tutelado                         | Titorías   |

### Avaliación

|                                           | Descrición                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Cualificación | Resultados de Formación e Aprendizaxe |            |    |
|-------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------------------------------|------------|----|
| Lección maxistral                         | No caso do ALUMNADO ASISTENTE, a lección maxistral avaliaráse mediante a súa presenza nas aulas. Será considerado alumnado asistente aquel que asista, polo menos, a 5 das sesións do módulo. A cualificación pola asistencia ás clases se realizará de acordo co número de sesións ás que se asistira. | 20            | B7<br>B13                             | C10<br>C11 |    |
| (*)                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |               |                                       |            |    |
| Traballo tutelado                         | O alumnado aplica o coñecemento teórico a casos prácticos.                                                                                                                                                                                                                                              | 40            | B7<br>B13                             | C10<br>C11 | D1 |
| Resolución de problemas de forma autónoma | O alumnado realiza un traballo de elaboración propia segundo as indicacións do profesorado.                                                                                                                                                                                                             | 40            | B7<br>B13                             | C10<br>C11 | D1 |

### Outros comentarios sobre a Avaliación

As probas descritas anteriormente conforman a estrutura da AVALIACIÓN CONTINUA, tanto para o alumnado asistente

como para o non asistente.

A AVALIACIÓN GLOBAL constará das mesmas probas que a avaliación continua, pero con distintos prazos de entrega, que poden conseguir na avaliación continua pola asistencia ao total das sesións, deberán realizar un exame de preguntas curtas na data oficial.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web do mestrado.

A cualificación final da materia resultará da integración das distintas notas. Deberán ser superadas todas as partes para poder obter unha cualificación positiva. A superación das mesmas entenderáse acadada cando se teña como cualificación polo menos a metade da nota máxima asignada a cada proba. O/a alumno/a que non realice todas as actividades de avaliación obterá unha cualificación final de SUSPENSO. De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas novamente na convocatoria de xullo.

---

## **Bibliografía. Fontes de información**

### **Bibliografía Básica**

Camps, V., **El gobierno de las emociones**, Herder, 2011

Cid, X.M., **É posíbel unha educación permeable á cultura Popular**, Raigame, Raigame, 27, pp. 61-65, 2007

Colom, A.J. (coord.), **Teorías e institucións contemporáneas de la educación**, Ariel, 1998

Delors, J., **La educación encierra un tesoro**, Santillana / UNESCO, 1996

Haydon, G., **Enseñar valores. Un nuevo enfoque**, Morata, 2013

Lorenzo Vicente, J.A., **La educación secundaria en España: problemática histórico-educativa y actual.**, Ministerio de Educación, 2011

Pozo Andrés, M<sup>a</sup> del M. (ed.), **Teorías e institucións contemporáneas de la educación**, Biblioteca Nueva, 2009

Puig Rovira, J.M<sup>a</sup>, Gijón Casares, M., Martín García, X. y Rubio Serrano, L., **Aprendizaje servicio: educar para la ciudadanía**, Octaedro, 2007

### **Bibliografía Complementaria**

Esteve, J.M., **Educación, un compromiso con la memoria. Un libro para educar en libertad**, Octaedro, 2010

López-Ocón, L., **Un esfuerzo para superar el carácter elitista de la educación secundaria: el caso de la Segunda República española (1931-1936).**, Rev. Interdiscip. Cult., Campinas, 2021

Mestre Chust, V., **La necesidad de la educación en Derechos Humanos**, UOC, 2007

Sarramona, J., **Fundamentos de educación**, CEAC, 1989

Soler, M<sup>a</sup>.P. (coord.), **De la educación emocional a la educación en valores**, MEC, 2007

UNESCO, **Reimaginar juntos nuestros futuros. Perfiles Educativos**, UNESCO, 2022

---

## **Recomendaciones**

**DATOS IDENTIFICATIVOS****Bases para a Ensinanza e a Aprendizaxe das Linguas**

|                       |                                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-------|--------------|
| Materia               | Bases para a Ensinanza e a Aprendizaxe das Linguas                                                                                                                                                                       |        |       |              |
| Código                | V02M066V10233                                                                                                                                                                                                            |        |       |              |
| Titulación            | Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Linguas e Literaturas. Linguas e Literaturas Oficiais: Castelán e Galego |        |       |              |
| Descritores           | Creditos ECTS                                                                                                                                                                                                            | Sinale | Curso | Cuadrimestre |
|                       | 3                                                                                                                                                                                                                        | OB     | 1     | 1c           |
| Lingua de impartición | Castelán Galego                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
| Departamento          | Lingua española                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
| Coordinador/a         | Cuevas Alonso, Miguel                                                                                                                                                                                                    |        |       |              |
| Profesorado           | Cuevas Alonso, Miguel                                                                                                                                                                                                    |        |       |              |
| Correo-e              | miguel.cuevas@uvigo.es                                                                                                                                                                                                   |        |       |              |
| Web                   |                                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
| Descrición xeral      |                                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |

**Resultados de Formación e Aprendizaxe**

|        |
|--------|
| Código |
|--------|

**Resultados previstos na materia**

|                                 |                                       |
|---------------------------------|---------------------------------------|
| Resultados previstos na materia | Resultados de Formación e Aprendizaxe |
|---------------------------------|---------------------------------------|

**Contidos**

|                                                            |                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tema                                                       |                                                                                                                                                                                                                                              |
| 1. A tarefa docente no mundo contemporáneo                 | 1.1 O papel do docente no mundo actual<br>1.2 Contidos e fines<br>1.3 Cambio de concepción do concepto de "Lingua" e de "Literatura" e o seu ensino<br>1.4 A lingua no Currículum                                                            |
| 2. O ensino-aprendizaxe de español e galego: os seus retos | 2.1 A reflexión sobre as necesidades do noso estudantado<br>2.2 Retos actuais no ensino das linguas e das literaturas<br>2.3 Novas necesidades, novas perspectivas<br>2.4 Ensino de linguas e as súas literaturas dende unha perspectiva eco |
| 3. A ensinanza-aprendizaxe de linguas                      | 3.1 Concepción clásica vs concepción contemporánea<br>3.2 Aspectos cognitivos. Cognición situada e ensino-aprendizaxe de linguas (e as súas literaturas)<br>3.3 Educación bilingüe e multilingüe<br>3.4 Multimodalidad e alfabetización      |

**Planificación**

|                   |               |                    |              |
|-------------------|---------------|--------------------|--------------|
|                   | Horas na aula | Horas fóra da aula | Horas totais |
| Lección maxistral | 8             | 24                 | 32           |

|                           |   |    |    |
|---------------------------|---|----|----|
| Presentación              | 3 | 18 | 21 |
| Traballo tutelado         | 2 | 18 | 20 |
| Actividades introdutorias | 2 | 0  | 2  |

\*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

#### Metodoloxía docente

|                           | Descrición                                                                                   |
|---------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| Lección maxistral         | Presentación por parte do docente dos temas fundamentais                                     |
| Presentación              | exposición oral por parte do alumnado dos traballos realizados                               |
| Traballo tutelado         | Elaboración dun traballo dirixido polo docente sobre un caso derivado dos ocontidos teóricos |
| Actividades introdutorias | Explicación por parte do docente do curso, metodoloxías, avaliación, etc.                    |

#### Atención personalizada

| Metodoloxías              | Descrición                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Actividades introdutorias |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Lección maxistral         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Presentación              | Cada alumno/a terá axuda personalizada para a defensa dos seus traballos. Para iso, ao rematar cada sesión de aulas, o profesor traballará de xeito individualizado con cada alumno que o solicite.                                                                                                                                                                          |
| Traballo tutelado         | Ademáis da titoría por correo electrónico, o alumnado terá atención personalizada para realizar o seu traballo. Cada alumno/a acordará co docente, nunha presencial, o tema do traballo e recibirá consellos, esquemas e bibliografía e canta orientación precise. Sempre que sexa preciso as titorías poderán realizarse a través do Campus Remoto da Universidade de Vigo. |

#### Avaliación

|                           | Descrición                                                           | Cualificación | Resultados de Formación e Aprendizaxe |
|---------------------------|----------------------------------------------------------------------|---------------|---------------------------------------|
| Lección maxistral         | Participación nas clases                                             | 15            |                                       |
| Presentación              | Presentación do traballo realizado baixo a dirección do docente      | 30            |                                       |
| Traballo tutelado         | Preparación e elaboración dun traballo baixo a dirección do docente. | 40            |                                       |
| Actividades introdutorias | Realización das actividades e lecturas introdutorias de cada tema    | 15            |                                       |

#### Outros comentarios sobre a Avaliación

Para poder ser avaliados pola elaboración e defensa dun traballo, o/a alumno/a deberá asistir alomenos a un 85% das aulas.

Caso de non facelo, na convocatoria de xullo entregará un traballo acordado e dirixido polo docente da materia (30%) e realizará un exame teórico-práctico sobre o temario da materia (70%)

#### Bibliografía. Fontes de información

##### Bibliografía Básica

##### Bibliografía Complementaria

Candlin, C. N. y Murphy, D. (Eds.), **Language Learning Tasks.**, Englewood Cliffs, N. J.: Prentice Hall,  
 Coll, C., **Psicología y Currículo**, Barcelona: Ediciones Paidós.,  
 Richards, J. & Rodgers, Th., **Enfoques y métodos en la enseñanza de idiomas**, Cambridge University Press,  
 Arrarte G, **Las tecnologías de la información en la enseñanza del español**, Madrid Arco Libros,  
 Cassany, D & Luna, M., **Enseñar Lengua**, Barcelona: Graó,  
 Ministerio de Educación, **El portfolio europeo de las lenguas**, Madrid: Ministerio de Educación,  
 Markee, N. (ed), **The Handbook of Classroom Discourse and Interaction**, Wiley,  
 Wayne E. Wright, Sovicheth Boun, and Ofelia García (Eds.), **The Handbook of Bilingual and Multilingual Education**, Wiley,

#### Recomendacións

**DATOS IDENTIFICATIVOS****Didáctica da Lingua e Literatura na Educación Secundaria**

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |        |       |              |
|-----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-------|--------------|
| Materia               | Didáctica da Lingua e Literatura na Educación Secundaria                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |        |       |              |
| Código                | V02M066V10234                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |        |       |              |
| Titulación            | Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Linguas e Literaturas. Linguas e Literaturas Oficiais: Castelán e Galego                                                                                                                                                                                  |        |       |              |
| Descritores           | Creditos ECTS                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Sinale | Curso | Cuadrimestre |
|                       | 5                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | OB     | 1     | 1c           |
| Lingua de impartición | Castelán                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |        |       |              |
| Departamento          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |        |       |              |
| Coordinador/a         | Garrido González, Josefa                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |        |       |              |
| Profesorado           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |        |       |              |
| Correo-e              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |        |       |              |
| Web                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |        |       |              |
| Descrición xeral      | Nesta materia proporcionarase aos futuros profesores unha base de coñecemento teórico e práctico ben combinada, de tal xeito que os axuden, por unha banda, a acadar un ensino da lingua e literatura galegas e españolas de xeito motivador e por outra banda que lles axudan a formar bos usuarios de ambas as dúas linguas (galego e castelán) nos seus diferentes modos de uso (oral, escrito, etc.). |        |       |              |

**Resultados de Formación e Aprendizaxe**

|        |  |
|--------|--|
| Código |  |
|--------|--|

**Resultados previstos na materia**

|                                 |                                       |
|---------------------------------|---------------------------------------|
| Resultados previstos na materia | Resultados de Formación e Aprendizaxe |
|---------------------------------|---------------------------------------|

**Contidos**

|                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tema                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Metodoloxías do ensino e da aprendizaxe: colaborativas, activas, inductivas e tecnolóxicas | 1.- A clase 0: as creencias<br>3.- A biografía académica<br>3.- O diario de clase<br>4.- O PLE<br>5.- O Portafolio<br>6.- A clase maxistral: unha escola na nube<br>7.- Avaliación e rúbricas                                                                    |
| A interdisciplinariade                                                                     | 1.1.- Os contidos transversais na clase de lingua e literatura<br>1.2.- Da competencia lingüística á competencia comunicativa                                                                                                                                    |
| Temas centrais                                                                             | a) A literatura: lectura, comprender<br>b) A ortografía: redacción, escritura<br>c) A gramática: comprender, expresar<br>d) A pronunciación: falar, conversar<br>e) As variedades da lingua<br>f) A norma e uso da lingua<br>g) A documentación e as referencias |

| Planificación                                                                                                            |               |                    |              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|--------------------|--------------|
|                                                                                                                          | Horas na aula | Horas fóra da aula | Horas totais |
| Presentación                                                                                                             | 4             | 44                 | 48           |
| Traballo tutelado                                                                                                        | 8             | 16                 | 24           |
| Aprendizaxe-servizo                                                                                                      | 6             | 18                 | 24           |
| Actividades introdutorias                                                                                                | 1             | 4                  | 5            |
| Cartafol/dossier                                                                                                         | 6             | 18                 | 24           |
| *Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado. |               |                    |              |

| Metodoloxía docente       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                           | Descrición                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Presentación              | Presentación por parte do alumnado do traballo realizado sobre unha cuestión derivada dos contidos da materia                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Traballo tutelado         | Realización dun traballo dirixido polo docente                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Aprendizaxe-servizo       | Aprendizaxe baseada en proxectos:<br>1.- Combina procesos de aprendizaxe e de servizo á comunidade nun só proxecto articulado onde os/as participantes aprenden a traballar nas necesidades reais da contorna coa finalidade de melloralas.<br>2.- ECO: Explora colabora e ofrece: Potencia a innovación centrada nas persoas. Consiste na adquisición de coñecementos básicos sobre os/os usuarios/as dun produto, situación ou problema; no desenvolvemento de empatía co usuario/a para conseguir unha solución a un problema que posúen; na construción de prototipos coas ideas máis idóneas; e a aprender das reaccións dos/os usuarios/as ao interactuar co prototipo. |
| Actividades introdutorias | Explicación do curso por parte do docente e encargo de lecturas introdutorias                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

| Atención personalizada |                                                |
|------------------------|------------------------------------------------|
| Metodoloxías           | Descrición                                     |
| Presentación           | realización dun traballo dirixido polo docente |
| Traballo tutelado      | realización dun traballo dirixido polo docente |

| Avaliación        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |               |                                       |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------------------------------|
|                   | Descrición                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Cualificación | Resultados de Formación e Aprendizaxe |
| Presentación      | Presentación oral dun traballo realizado baixo a dirección do docente                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 30            |                                       |
| Traballo tutelado | Diseño, estruturación, organización e elaboración dun portafolio<br>Cartafol/dossier documento elaborado polo estudante que recompila a información sobre as experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación así como a autoevaluación da aprendizaxe.<br>As partes do cartafol son:<br>a) biografía académica, PLE<br>b) selección de tres probas de entre os debates, exercicios e resolución de problemas<br>c) Diario de clase e autoevaluación da aprendizaxe | 70            |                                       |

#### Outros comentarios sobre a Avaliación

Para seren avaliados polo traballo e a súa defensa, os/as alumnos/as deberán asistir a lo menos ao 85% das aulas. Caso contrario, deberán realizar un exame teórico-práctico no mes de xullo.

Deberán facer una presentación do traballo final e presentar o texto escrito e debatir cos compañeiros e a profesora nas sesións de aula.

| Bibliografía. Fontes de información                                                                                                                  |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <b>Bibliografía Básica</b>                                                                                                                           |  |
| <b>Bibliografía Complementaria</b>                                                                                                                   |  |
| Cassany, D., <b>Enseñar lingua</b> , Barcelona Grao,                                                                                                 |  |
| MAQUEO, A. M., <b>Lingua, aprendizaxe y enseñanza. El enfoque comunicativo: de la teoría a la práctica.</b> , México: UNAM-LIMUSA Noriega Editores., |  |
| centro virtual cervantes,                                                                                                                            |  |

González Gil María Dolores, **CE BIBLIOGRÁFICO DE DIDÁCTICA DE LA LENGUA, DIDÁCTICA DE LA LITERATURA Y LITERATURA INFANTIL Y JUVENIL**, Cervantes,

Bombini, Gustavo, **Reinventar la enseñanza de la lengua y la literatura**, Buenos Aires: Libros del Zorzal,

Alvarado Maite, **Problemas de la enseñanza de lengua y literatura**, Universidad de Quilmes,

RUIZ BIKANDI, U., ABASCAL, M.D., CAMPS, A., LARRIGAN, L.M., MARGALLO, A.M., MATEOS, M., MILIAN, M., R, **Didáctica de la Lengua Castellana y la Literatura.**, Barcelona Graò,

**Grupo Greal (Grupo de Investigación sobre la Enseñanza y Aprendizaje de las Lenguas)** <http://www.greal.cat>,

**Darle a la Lengua (Felipe Zayas)** <http://www.fzayas.com/darlealalengua/>,

---

## Recomendacións

---

### Outros comentarios

---

1.- É responsabilidade do estudantado consultar os materiais dispoñibles na plataforma teledocencia (novidades, documentos, cualificacións) e estar ao tanto dos avisos e das datas de realización das diferentes probas.

2.-Os traballos académicos presentados polo alumnado da materia poderán ser incorporados á base de datos dunha ferramenta de detección de plaxio. De se producir esta circunstancia, poderán activarse as medidas recollidas nas Normas de avaliación, revisión e reclamación das cualificacións dos estudos de grao e mestrado universitario. Alegar descoñecemento do que supón un plaxio non eximirá o estudantado da súa responsabilidade neste aspecto.

3.- O alumnado Erasmus interesado en cursar a materia deberá ter presente que resulta imposible seguir esta materia sen ter un nivel de lingua española igual ou superior ao C1 del MERL.

4.- Na avaliación terase en conta non só a pertinencia e calidade do contido das respostas senón tamén a súa corrección lingüística.

5.- Mais que bibliografía o listado de referencias son fontes de información para elaborar as tarefas.

---



**DATOS IDENTIFICATIVOS****Didáctica da Lingua e Literatura Castelá na Educación Secundaria**

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |        |       |              |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-------|--------------|
| Materia                  | Didáctica da<br>Lingua e<br>Literatura Castelá<br>na Educación<br>Secundaria                                                                                                                                                                                                                  |        |       |              |
| Código                   | V02M066V10235                                                                                                                                                                                                                                                                                 |        |       |              |
| Titulación               | Máster<br>Universitario en<br>Profesorado en<br>Educación<br>Secundaria<br>Obrigatoria,<br>Bacharelato,<br>Formación<br>Profesional e<br>Ensino de<br>Idiomas.<br>Especialidade:<br>Linguas e<br>Literaturas.<br>Linguas e<br>Literaturas<br>Oficiais: Castelán<br>e Galego                   |        |       |              |
| Descritores              | Creditos ECTS                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Sinale | Curso | Cuadrimestre |
|                          | 6                                                                                                                                                                                                                                                                                             | OB     | 1     | 2c           |
| Lingua de<br>impartición | Castelán<br>Galego                                                                                                                                                                                                                                                                            |        |       |              |
| Departamento             | Literatura española e teoría da literatura                                                                                                                                                                                                                                                    |        |       |              |
| Coordinador/a            | Ribao Pereira, Montserrat                                                                                                                                                                                                                                                                     |        |       |              |
| Profesorado              | Ribao Pereira, Montserrat                                                                                                                                                                                                                                                                     |        |       |              |
| Correo-e                 | ribao@uvigo.es                                                                                                                                                                                                                                                                                |        |       |              |
| Web                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |        |       |              |
| Descrición<br>xeral      | Nesta materia pretendemos achegar ao futuro profesorado as estratexias básicas para poder desenvolverse adecuadamente na aula e lograr que o seu alumnado valore a necesidade de estudar Lingua e Literatura e comprenda a importancia do seu esforzo para obter a recompensa correspondente. |        |       |              |

**Resultados de Formación e Aprendizaxe**

|        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Código |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| B1     | Coñecer os contidos curriculares das materias relativas á especialización docente correspondente.                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| B2     | Coñecer o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procesos de ensino e aprendizaxe respectivos.                                                                                                                                                                                                                                                               |
| B3     | Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro. |
| B4     | Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.                                                                                                                                   |
| B5     | Contextualizar o currículo que se vaia a implantar nun centro docente participando na planificación colectiva do mesmo.                                                                                                                                                                                                                                             |
| B6     | Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.                                                                                                                                                                                                                                            |
| B7     | Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.                                                                 |
| B8     | Adquirir estratexias para estimular o esforzo do estudante e promover a súa capacidade para aprender por se mesmo e con outros e desenvolver habilidades de pensamento e de decisión que faciliten a autonomía, a confianza e iniciativas persoais.                                                                                                                 |
| B9     | Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos                                                                                                                                      |
| B10    | Deseñar e realizar actividades formais e non formais que contribúan a facer do centro un lugar de participación e cultura na contorna no que está situado.                                                                                                                                                                                                          |
| B12    | Participar na avaliación, investigación e a innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación                                                                                                                                                 |

|     |                                                                                                                                                                                       |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| B13 | Coñecer a normativa e organización institucional do sistema educativo e modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros de ensino                                           |
| B16 | Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.                                                                                               |
| B17 | Desenvolver hábitos e actitudes para aprender a aprender ao longo do seu posterior desenvolvemento profesional.                                                                       |
| C3  | Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.                                                                          |
| C8  | Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.                                                                                                               |
| C13 | Coñecer e aplicar recursos e estratexias de educación no respecto e valor da diversidade lingüística e as súas implicacións educativas.                                               |
| C14 | Coñecer o valor formativo e cultural das materias correspondentes á especialización.                                                                                                  |
| C15 | Coñecer os contidos que se cursan nos respectivos ensinos.                                                                                                                            |
| C16 | Coñecer a historia e os desenvolvementos recentes das materias e as súas perspectivas para poder transmitir unha visión dinámica das mesmas.                                          |
| C17 | Coñecer contextos e situacións en que se usan ou aplican os diversos contidos curriculares                                                                                            |
| C18 | Coñecer os desenvolvementos teórico-prácticos do ensino e a aprendizaxe das materias correspondentes.                                                                                 |
| C19 | Transformar os currículos en programas de actividades e de traballo.                                                                                                                  |
| C20 | Adquirir criterios de selección e elaboración de materiais educativos.                                                                                                                |
| C21 | Fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e poña en valor as achegas dos estudantes.                                                                                               |
| C22 | Integrar a formación en comunicación audiovisual e multimedia no proceso de ensino-aprendizaxe.                                                                                       |
| C23 | Coñecer estratexias e procedementos de avaliación e entender a avaliación como un procedemento de regulación da aprendizaxe e estímulo ao esforzo.                                    |
| C24 | Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada.                                                                                                |
| C25 | Analizar críticamente o desempeño da docencia, das boas prácticas e da orientación utilizando indicadores de calidade.                                                                |
| C26 | Identificar os problemas relativos ao ensino e a aprendizaxe das materias da especialización e expor alternativas e solucións.                                                        |
| C27 | Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación e avaliación educativas e ser capaz de deseñar e desenvolver proxectos de investigación, innovación e avaliación.  |
| C28 | Adquirir experiencia na planificación, na docencia e na avaliación das materias correspondentes á especialización.                                                                    |
| C29 | Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.                                                                                                              |
| C30 | Dominar as destrezas e as habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.                                                           |
| C31 | Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.                                                                        |
| D1  | Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.                                                      |
| D2  | Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións. |
| D3  | Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias                                                                                                |

### Resultados previstos na materia

|                                 |                                       |
|---------------------------------|---------------------------------------|
| Resultados previstos na materia | Resultados de Formación e Aprendizaxe |
|---------------------------------|---------------------------------------|

|                                                                                                            |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1 O obxectivo xeral é complementar a formación dos estudantes na dirección do cometido profesional ao      | B1  |
| que se encamiña. Deste xeito, deberán finalizar o curso cunha visión realista e actualizada do profesorado | B2  |
| de Lingua castelá e literatura en secundaria e adquirir as destrezas que se especifican no apartado        | B3  |
| correspondente para poder empregalas nun futuro.                                                           | B4  |
| 2 Entre os obxectivos máis específicos está o de suscitar interese pola profesión e ter consciencia da     | B5  |
| necesidade da reciclaxe continua, que requirirá investigar e estar informado constantemente das            | B6  |
| novidades que poidan xurdir.                                                                               | B7  |
|                                                                                                            | B8  |
|                                                                                                            | B9  |
|                                                                                                            | B10 |
|                                                                                                            | B12 |
|                                                                                                            | B13 |
|                                                                                                            | B16 |
|                                                                                                            | B17 |
|                                                                                                            | C3  |
|                                                                                                            | C8  |
|                                                                                                            | C13 |
|                                                                                                            | C14 |
|                                                                                                            | C15 |
|                                                                                                            | C16 |
|                                                                                                            | C17 |
|                                                                                                            | C18 |
|                                                                                                            | C19 |
|                                                                                                            | C20 |
|                                                                                                            | C21 |
|                                                                                                            | C22 |
|                                                                                                            | C24 |
|                                                                                                            | C25 |
|                                                                                                            | C26 |
|                                                                                                            | C27 |
|                                                                                                            | C28 |
|                                                                                                            | C29 |
|                                                                                                            | C30 |
|                                                                                                            | C31 |
|                                                                                                            | D1  |
|                                                                                                            | D2  |
|                                                                                                            | D3  |

---

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe, potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como a orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro. | B1<br>B2<br>B3<br>B4                                                                        |
| 2. Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursadas.                                                                                                                                   | B5<br>B6<br>B7                                                                              |
| 3. Diseñar e desenvolver metodoloxías didácticas, tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade do estudantado.                                                                                                                                                                                                                                            | B8<br>B9                                                                                    |
| 4. Adquirir estratexias para estimular o esforzo do estudantado e promover a súa capacidade para aprender en por si, e con outros, e desenvolver habilidades de pensamento e de decisión que faciliten a autonomía, a confianza e iniciativas persoais.                                                                                                                 | B10<br>B12<br>B13                                                                           |
| 5. Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos.                                                                                                                                      | B16<br>B17<br>C3                                                                            |
| 6. Transformar os currículos en programas de actividades e de traballo.                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | C8                                                                                          |
| 7. Adquirir criterios de selección e elaboración de materiais educativos.                                                                                                                                                                                                                                                                                               | C13                                                                                         |
| 8. Fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e poña en valor as achegas do estudantado.                                                                                                                                                                                                                                                                              | C14                                                                                         |
| 9. Integrar a formación en comunicación audiovisual-multimedia no proceso de ensino/aprendizaxe.                                                                                                                                                                                                                                                                        | C15                                                                                         |
| 10. Coñecer estratexias e procedementos de avaliación e entender a avaliación como un procedemento de regulación da aprendizaxe e estímulo ao esforzo.                                                                                                                                                                                                                  | C16<br>C17                                                                                  |
| 11. Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada.                                                                                                                                                                                                                                                                              | C18                                                                                         |
| 12. Xestionar de forma excelente o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.                                                                                                                                                                            | C19<br>C20                                                                                  |
| 13. Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinares.                                                                                                                                                                                                                                                                              | C21<br>C22<br>C23<br>C24<br>C25<br>C26<br>C27<br>C28<br>C29<br>C30<br>C31<br>D1<br>D2<br>D3 |

## Contidos

### Tema

|                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. A formación do/da docente de lingua castelá e literatura.                                                                                  | 1.1 Ferramentas para a formación en innovación docente.<br>1.2. Ferramentas para a innovación na docencia.                                                            |
| 2. Recursos bibliográficos, audiovisuais e informáticos para o ensino e aprendizaxe da lingua e a literatura castelás na ESO e o Bacharelato. | 2.1. Ferramentas tradicionais: libros/prensa/bibliotecas escolares.<br>2.2. Ferramentas TIC para creación e edición de textos orais e escritos e narrativas dixitais. |
| 3. Actividades didácticas e avaliación de aprendizaxes en lingua e literatura castelás.                                                       | 3.1. Formación do profesorado e práctica docente.<br>3.2. Deseño de actividades .                                                                                     |

## Planificación

|                         | Horas na aula | Horas fóra da aula | Horas totais |
|-------------------------|---------------|--------------------|--------------|
| Presentación            | 4             | 0                  | 4            |
| Lección maxistral       | 15            | 0                  | 15           |
| Traballo tutelado       | 0             | 120                | 120          |
| Presentación            | 5             | 0                  | 5            |
| Traballo                | 5             | 0                  | 5            |
| Observación sistemática | 1             | 0                  | 1            |

\*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

## Metodoloxía docente

### Descrición

|                   |                                                                                                             |
|-------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Presentación      | Posta en común das propostas didácticas elaboradas a partir das ferramentas didácticas propostas en clase.. |
| Lección maxistral | Exposición sintética dos contidos da materia.                                                               |
| Traballo tutelado | Elaboración de diferentes propostas didácticas a partir dos instrumentos e ferramentas analizados na aula.  |

### Atención personalizada

| Metodoloxías      | Descrición                                                                                                                                                                                          |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Traballo tutelado | O alumnado terá tanto na aula como por correo electrónico ou nas titorías presenciais atención personalizada para realizar estes traballos. A atención darase en horario lectivo, de luns a venres. |

### Avaliación

|                         | Descrición                                                                                                                                                                                                                     | Cualificación | Resultados de Formación e Aprendizaxe |          |
|-------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------------------------------|----------|
| Traballo tutelado       | Elaboración dun traballo individual ou en grupo a partir das directrices de traballo acordadas na aula.                                                                                                                        | 40            | C3<br>C24                             | D1<br>D3 |
| Presentación            | Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo. | 40            | C3<br>C24                             | D1<br>D3 |
| Observación sistemática | Asistencia a todas as sesións de clase. Os rexistros de presenza serán públicos, do mesmo xeito que o resto das cualificacións                                                                                                 | 20            | C3<br>C24                             | D1<br>D3 |

### Outros comentarios sobre a Avaliación

#### Avaliación continuada (primeira oportunidade):

- Traballo tutelado: Elaboración dun traballo individual ou en grupo a partir das directrices de traballo acordadas na aula. 40% da cualificación. Resultados C3, C23, D1, D2.
- Presentación: Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo. 40% da cualificación. Resultados C3, C23, D1, D2.
- Asistencia a clase: asistencia a todas as sesións de clase. 20% da cualificación. Os rexistros de presenza serán públicos, do mesmo xeito que o resto das cualificacións. Resultados C3, C23, D1, D2.

#### Avaliación única (pimeira oportunidade):

- Traballo tutelado: Elaboración dun traballo individual ou en grupo a partir das directrices de traballo acordadas na aula. 40% da cualificación. Resultados C3, C23, D1, D2.
- Presentación: Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo. 40% da cualificación. Resultados C3, C23, D1, D2.
- Debate coa docente sobre os aspectos salientables do traballo e da exposición. 20% da cualificación. Resultados C3, C23, D1, D2.

#### Avaliación única (obrigada na segunda oportunidade)

- Elaboración dun traballo individual a partir das directrices da profesora. 100% da cualificación.

### Bibliografía. Fontes de información

#### Bibliografía Básica

#### Bibliografía Complementaria

### Recomendacións

**DATOS IDENTIFICATIVOS****Didáctica da Lingua e Literatura Galega na Educación Secundaria**

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                             |        |       |              |
|-----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-------|--------------|
| Materia               | Didáctica da<br>Lingua e<br>Literatura Galega<br>na Educación<br>Secundaria                                                                                                                                                                                                 |        |       |              |
| Código                | V02M066V10236                                                                                                                                                                                                                                                               |        |       |              |
| Titulación            | Máster<br>Universitario en<br>Profesorado en<br>Educación<br>Secundaria<br>Obrigatoria,<br>Bacharelato,<br>Formación<br>Profesional e<br>Ensino de<br>Idiomas.<br>Especialidade:<br>Linguas e<br>Literaturas.<br>Linguas e<br>Literaturas<br>Oficiais: Castelán<br>e Galego |        |       |              |
| Descritores           | Creditos ECTS                                                                                                                                                                                                                                                               | Sinale | Curso | Cuadrimestre |
|                       | 6                                                                                                                                                                                                                                                                           | OB     | 1     | 2c           |
| Lingua de impartición |                                                                                                                                                                                                                                                                             |        |       |              |
| Departamento          | Filoloxía galega e latina                                                                                                                                                                                                                                                   |        |       |              |
| Coordinador/a         | Costas González, Xosé Henrique                                                                                                                                                                                                                                              |        |       |              |
| Profesorado           | Costas González, Xosé Henrique<br>Fernández Álvarez, Manuel Santiago                                                                                                                                                                                                        |        |       |              |
| Correo-e              | xcostas@uvigo.es                                                                                                                                                                                                                                                            |        |       |              |
| Web                   |                                                                                                                                                                                                                                                                             |        |       |              |
| Descrición xeral      | Análise das estratexias necesarias para a docencia eficiente da lingua galega nunha situación de minorización e métodos de transmisión do ensino da literatura galega.                                                                                                      |        |       |              |

**Resultados de Formación e Aprendizaxe**

|        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Código |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| B4     | Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.                                                                   |
| B5     | Contextualizar o currículo que se vaia a implantar nun centro docente participando na planificación colectiva do mesmo.                                                                                                                                                                             |
| B6     | Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.                                                                                                                                                                            |
| B7     | Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable. |
| B12    | Participar na avaliación, investigación e a innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación                                                                                 |
| B16    | Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.                                                                                                                                                                                                             |
| C1     | Coñecer as características dos estudantes, os seus contextos sociais e motivacións.                                                                                                                                                                                                                 |
| C3     | Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.                                                                                                                                                                                        |
| C15    | Coñecer os contidos que se cursan nos respectivos ensinos.                                                                                                                                                                                                                                          |
| C20    | Adquirir criterios de selección e elaboración de materiais educativos.                                                                                                                                                                                                                              |
| C21    | Fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e poña en valor as achegas dos estudantes.                                                                                                                                                                                                             |
| C22    | Integrar a formación en comunicación audiovisual e multimedia no proceso de ensino-aprendizaxe.                                                                                                                                                                                                     |
| C24    | Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada.                                                                                                                                                                                                              |
| C28    | Adquirir experiencia na planificación, na docencia e na avaliación das materias correspondentes á especialización.                                                                                                                                                                                  |
| C29    | Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.                                                                                                                                                                                                                            |
| D1     | Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.                                                                                                                                                                    |
| D2     | Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.                                                                                                               |

**Resultados previstos na materia**

| Resultados previstos na materia                                                                         | Resultados de Formación e Aprendizaxe                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Contrastar co alumnado a experiencia como profesores de secundaria e bacharelato                     | B4<br>B5<br>B6<br>B7<br>B16<br>C1<br>C3<br>C15<br>C20<br>C21<br>C22<br>C24<br>C28<br>C29<br>D1<br>D2<br>D3        |
| 2. Estudar o enfoque do ensino da Lingua Galega e Literatura en secundaria e bacharelato                | B4<br>B5<br>B6<br>B7<br>B12<br>B16<br>C1<br>C3<br>C15<br>C20<br>C21<br>C22<br>C24<br>C28<br>C29<br>D1<br>D2<br>D3 |
| 3. Analizar as perspectivas e metodoloxía da Lingua Galega e da Literatura en secundaria e bacharelato. | B4<br>B5<br>B6<br>B7<br>B12<br>B16<br>C1<br>C3<br>C15<br>C20<br>C21<br>C22<br>C24<br>C28<br>C29<br>D1<br>D2<br>D3 |

|                                                                                                                      |                                                                                                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4. Collel seguridade no trato co alumnado de secundaria e bacharelato en Lingua Galega e Literatura                  | B4<br>B5<br>B6<br>B7<br>B12<br>B16<br>C1<br>C3<br>C15<br>C20<br>C21<br>C22<br>C24<br>C28<br>C29<br>D1<br>D2<br>D3 |
| 5. Analizar as posibilidades das TIC no ensino da Lingua Galega e Literatura en secundaria e bacharelato             | B4<br>B5<br>B6<br>B7<br>B12<br>B16<br>C1<br>C3<br>C15<br>C20<br>C21<br>C22<br>C24<br>C28<br>C29<br>D1<br>D2<br>D3 |
| 6. Collel práctica e seguridade na avaliación e corrección en Lingua Galega e Literatura en secundaria e bacharelato | B4<br>B5<br>B6<br>B7<br>B12<br>B16<br>C1<br>C3<br>C15<br>C20<br>C21<br>C22<br>C24<br>C28<br>C29<br>D1<br>D2<br>D3 |

## Contidos

|                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tema                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                |
| CONTIDOS:                                             | 1.- Que entendemos por Literatura?                                                                                                                                                                                                             |
| Mª Camiño Noia Campos: o ensino da literatura galega. | 1.1.- A literatura como manifestación artística.<br>1.2.- A literatura como forma de coñecemento.<br>1.3.- A literatura como imitación da realidade.<br>1.4.- Fantasía e ficción literarias.<br>1.5.- A literatura como meta de autoexpresión. |
|                                                       | 2.- Literatura galega contemporánea e literatura de expresión oral.                                                                                                                                                                            |
|                                                       | 3.- Como aprender a ensinar literatura.                                                                                                                                                                                                        |



**CONTIDOS:**

- Xosé Henrique Costas González: lingua galega, sociolingüística e estratexias de aprendizaxe nun contexto de conflito lingüístico.

- 1.- Reflexións previas sobre o rol do profesor, o protagonismo do alumno e o clima da aula.
- 2.- A interdisciplinariedade e os contidos transversais dende a clase de Lingua Galega.
- 3.- Sociolingüística: o conflito e o combate dos prexuízos lingüísticos na aula e nos centros.
- 4.- Das actitudes ás condutas e usos lingüísticos.
- 5.- As interferencias recíprocas.
- 5.1.- Onomástica e toponimia.
- 5.2.- Fonética e fonoloxía. Ortografía.
- 5.3.- Morfoloxía e sinataxe.
- 5.4.- Léxico e fraseoloxía.
- 6.- Recursos informáticos para o ensino do galego.

**Planificación**

|                                       | Horas na aula | Horas fóra da aula | Horas totais |
|---------------------------------------|---------------|--------------------|--------------|
| Lección maxistral                     | 30            | 0                  | 30           |
| Traballo tutelado                     | 0             | 20                 | 20           |
| Seminario                             | 10            | 0                  | 10           |
| Debate                                | 4             | 0                  | 4            |
| Resolución de problemas               | 10            | 0                  | 10           |
| Estudo de casos                       | 16            | 0                  | 16           |
| Saídas de estudo                      | 0             | 5                  | 5            |
| Actividades introdutorias             | 6             | 0                  | 6            |
| Autoavaliación                        | 4             | 0                  | 4            |
| Práctica de laboratorio               | 12            | 10                 | 22           |
| Traballo                              | 0             | 10                 | 10           |
| Estudo de casos                       | 0             | 11                 | 11           |
| Exame de preguntas de desenvolvemento | 2             | 0                  | 2            |

\*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

**Metodoloxía docente**

|                           | Descrición                                                                                                                                                                    |
|---------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Lección maxistral         | Exposición por parte do docente dos conceptos teóricos relativos ao temario, bibliografía e webgrafía comentada e recomendada.                                                |
| Traballo tutelado         | Traballos individuais ou colectivos realizados polo alumnado sobre un tema ou subtema concreto do temario.                                                                    |
| Seminario                 | Traballos individuais ou colectivos realizados polo alumnado sobre un tema ou subtema concreto do temario.                                                                    |
| Debate                    | Fomento da intervención oral crítica do alumnado sobre un tema proposto.                                                                                                      |
| Resolución de problemas   | Resolución e comentario de exercicios propostos ao alumnado e que este debe realizar dentro ou fóra da aula.                                                                  |
| Estudo de casos           | Análise de situacións reais de tipo sociolingüístico acontecidos recentemente na sociedade galega.                                                                            |
| Saídas de estudo          | Visita a un centro de investigación sobre Lingua Galega e outro sobre Literatura Galega.                                                                                      |
| Actividades introdutorias | Contextualizacións necesarias previas á explicación dun tema, que servirán de refresco conceptual para boa parte do alumnado e sen as cales a comprensión non sería completa. |

**Atención personalizada**

| Metodoloxías            | Descrición                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Traballo tutelado       | A atención á realización de traballos tutelados será nas horas de titorías.                                                                                                                                        |
| Resolución de problemas | A atención realizarase nas horas de titorías personalizadas                                                                                                                                                        |
| Saídas de estudo        | Non se realizarán                                                                                                                                                                                                  |
| Probos                  | Descrición                                                                                                                                                                                                         |
| Traballo                | De forma voluntaria o alumnado poderá realizar unha unidade didáctica, que será avaliada dentro da nota final. Como se dun traballo máis se tratase, a atención personalizada terá lugar nos horarios de titorías. |

**Aviación**

| Descrición | Cualificación | Resultados de Formación e Aprendizaxe |
|------------|---------------|---------------------------------------|
|------------|---------------|---------------------------------------|

|                                                                                        |     |           |                               |                |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----|-----------|-------------------------------|----------------|
| Lección maxistralExposición teórica acompañada de exercicios, debates, semanarios etc. | 100 | B5<br>B16 | C1<br>C3<br>C20<br>C22<br>C29 | D1<br>D2<br>D3 |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----|-----------|-------------------------------|----------------|

---

### **Outros comentarios sobre a Avaliación**

A avaliación será continua a través do seguimento do alumno, para o que é imprescindible a asistencia ás sesións presenciais e a colaboración nas actividades propostas. A nota será numérica: de 0 a 10.

En caso de non asistir ás sesións e non realizar as tarefas con aproveitamento, o alumno deberá realizar un exame final que terá por temario:

1. Os obxectivos de Lingua e literatura galega na ESO
2. Os obxectivos de Lingua e literatura galega no bacharelato
3. Como aprender a ensinar literatura.
4. Panorama da literatura galega de 1980 á actualidade.
5. Interferencias do castelán no galego e métodos para evitalas.
6. Os prexuízos sobre a lingua galega no ensino.

---

### **Bibliografía. Fontes de información**

#### **Bibliografía Básica**

#### **Bibliografía Complementaria**

---

### **Recomendacións**

---

### **Outros comentarios**

Avaliación será continua a través do seguimento do alumno, para o que é imprescindible a asistencia ás sesións presenciais e a colaboración nas actividades propostas. Así como a entrega puntual dos traballos e probas de avaliación.

A asistencia ás clases será obrigatoria.

A nota será numérica: de 0 a 10

---

**DATOS IDENTIFICATIVOS****Investigación e Innovación na Área das Linguas**

|                       |                                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-------|--------------|
| Materia               | Investigación e Innovación na Área das Linguas                                                                                                                                                                           |        |       |              |
| Código                | V02M066V10237                                                                                                                                                                                                            |        |       |              |
| Titulación            | Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Linguas e Literaturas. Linguas e Literaturas Oficiais: Castelán e Galego |        |       |              |
| Descritores           | Creditos ECTS                                                                                                                                                                                                            | Sinale | Curso | Cuadrimestre |
|                       | 6                                                                                                                                                                                                                        | OB     | 1     | 1c           |
| Lingua de impartición | Castelán Galego                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
| Departamento          | Lingua española                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
| Coordinador/a         | Pérez Rodríguez, María Rosa                                                                                                                                                                                              |        |       |              |
| Profesorado           | Pérez Rodríguez, María Rosa                                                                                                                                                                                              |        |       |              |
| Correo-e              | rosa@uvigo.es                                                                                                                                                                                                            |        |       |              |
| Web                   |                                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
| Descrición xeral      | Introdución á investigación na área das linguas, enfocada especialmente á mellora e innovación docente das linguas (e literaturas) no ensino secundario.                                                                 |        |       |              |

**Resultados de Formación e Aprendizaxe**

|        |                                                                                                                                                                                                                     |
|--------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Código |                                                                                                                                                                                                                     |
| B12    | Participar na avaliación, investigación e a innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación |
| B17    | Desenvolver hábitos e actitudes para aprender a aprender ao longo do seu posterior desenvolvemento profesional.                                                                                                     |
| C22    | Integrar a formación en comunicación audiovisual e multimedia no proceso de ensino-aprendizaxe.                                                                                                                     |
| C23    | Coñecer estratexias e procedementos de avaliación e entender a avaliación como un procedemento de regulación da aprendizaxe e estímulo ao esforzo.                                                                  |
| C24    | Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada.                                                                                                                              |
| C26    | Identificar os problemas relativos ao ensino e a aprendizaxe das materias da especialización e expor alternativas e solucións.                                                                                      |
| C27    | Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación e avaliación educativas e ser capaz de deseñar e desenvolver proxectos de investigación, innovación e avaliación.                                |
| C31    | Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.                                                                                                      |
| D1     | Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.                                                                                  |

**Resultados previstos na materia**

|                                                                                                                                                                                                                     |                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|
| Resultados previstos na materia                                                                                                                                                                                     | Resultados de Formación e Aprendizaxe |
| Participar na avaliación, investigación e a innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación | B12<br>B17<br>C23                     |
| Integrar a formación en comunicación audiovisual e multimedia no proceso de ensino-aprendizaxe.                                                                                                                     | C22                                   |
| Coñecer estratexias e procedementos de avaliación e entender a avaliación como un procedemento de regulación da aprendizaxe e estímulo ao esforzo.                                                                  | C23                                   |
| Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada.                                                                                                                              | C24                                   |
| Identificar os problemas relativos ao ensino e a aprendizaxe das materias da especialización e expor alternativas e solucións.                                                                                      | C26                                   |

Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación e avaliación educativas e ser capaz de C27  
deseñar e desenvolver proxectos de investigación, innovación e avaliación.

Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a C31  
práctica.

Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o D1  
acceso por Internet.

## Contidos

### Tema

|                                                  |                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. A innovación docente na área das linguas      | Contidos e métodos.                                                                                                  |
| 2. A avaliación no proceso de ensino-aprendizaxe | Tipos de avaliación. Que e como avaliar.<br>Avaliar para ensinar, avaliar para cualificar.                           |
| 3. A investigación en educación                  | Investigación en linguas: temas, métodos. Investigación como recurso de<br>innovación educativa. Os estudos de caso. |
| 4. Como escribir un traballo de investigación    | Selección de tema, busca e organización de datos, normas de<br>presentación do texto.                                |

## Planificación

|                           | Horas na aula | Horas fóra da aula | Horas totais |
|---------------------------|---------------|--------------------|--------------|
| Actividades introdutorias | 2             | 2                  | 4            |
| Resolución de problemas   | 8             | 16                 | 24           |
| Presentación              | 2             | 20                 | 22           |
| Seminario                 | 2             | 6                  | 8            |
| Lección maxistral         | 12            | 36                 | 48           |
| Traballo                  | 4             | 40                 | 44           |

\*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do  
alumnado.

## Metodoloxía docente

|                            | Descrición                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Actividades introdutorias  | Detección dos coñecementos previos do alumnado e dos seus intereses e motivacións.<br>Presentación dos obxectivos e contidos da materia. Aclarar os criterios de avaliación.                |
| Resolución de<br>problemas | Formulación e resolución de problemas en pequenos grupos ou ben de forma individual.                                                                                                        |
| Presentación               | Exposición por parte do alumnado ante a docente e os demais estudantes dos resultados dun<br>traballo individual dirixido pola docente.                                                     |
| Seminario                  | Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado da materia para<br>asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.                                     |
| Lección maxistral          | Exposición por parte da profesora dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas<br>e/ou directrices dun<br>traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudantado. |

## Atención personalizada

| Metodoloxías               | Descrición                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Resolución de<br>problemas | A docente, tanto presencialmente (nas sesións prácticas e nas horas de titorías) como non<br>presencialmente (por correo electrónico), atenderá ao alumnado e guiarao na resolución das<br>actividades e exercicios que se propoñan. |
| Presentación               | A docente, tanto presencialmente (nas sesións prácticas e nas horas de titorías) como non<br>presencialmente (por correo electrónico), atenderá ao alumnado e guiarao na preparación das<br>presentacións ou exposicións orais.      |
| Seminario                  | A docente atenderá ao alumnado nas sesións de titoría en grupo co fin de guialo na resolución das<br>dúbdas que poidan xurdir ao longo do curso así como na preparación dos traballos e exposicións<br>que corresponda facer.        |
| Probas                     | Descrición                                                                                                                                                                                                                           |
| Traballo                   | A docente, tanto presencialmente (nas sesións prácticas e nas horas de titorías) como non<br>presencialmente (por correo electrónico), atenderá ao alumnado e guiarao na preparación dos<br>traballos tutelados.                     |

## Avaliación

| Descrición | Cualificación | Resultados de<br>Formación e<br>Aprendizaxe |
|------------|---------------|---------------------------------------------|
|------------|---------------|---------------------------------------------|

|                         |                                                                                                                                                                                                |    |                                               |    |
|-------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|-----------------------------------------------|----|
| Resolución de problemas | Observación sistemática: Técnicas destinadas a compilar datos sobre a asistencia e participación do alumnado nas sesións de clase e na resolución de problemas, exercicios e tarefas de clase. | 20 | C23<br>C24<br>C26                             |    |
| Presentación            | O alumnado fará unha presentación oral ante o grupo dun traballo escrito previamente entregado á docente.                                                                                      | 40 | C22                                           | D1 |
| Traballo                | O alumnado presentará un traballo escrito, individual, sobre un tema que acordará coa docente da materia.                                                                                      | 40 | B12<br>B17<br>C23<br>C24<br>C26<br>C27<br>C31 | D1 |

## Outros comentarios sobre a Avaliación

### PRIMEIRA EDICIÓN DE ACTAS

#### Avaliación continua

Non se esixe asistencia a clase para acollerse ao sistema de avaliación continua; con todo, a materia é presencial: é responsabilidade do alumnado, asista ou non a clase, manterse ao tanto da materia (e das novidades ou axustes que se poidan producir ao longo do curso) a través do contacto coa docente e da plataforma Moovi.

A avaliación estrutúrase en tres partes:

1. Traballo escrito (40%) 2. Presentación oral (40%) 3. Observación sistemática (20%)

#### Avaliación única

O alumnado que opte pola avaliación única deberá superar as tres partes da avaliación; a observación sistemática substituirase por un breve traballo escrito que se acordará coa docente. O alumnado que opte por este sistema deberá comunicalo por escrito (correo electrónico) á docente na primeira semana do curso. De non comunicar nada, enténdese que se opta por avaliación continua.

### SEGUNDA EDICIÓN DE ACTAS

Quen non alcancen o aprobado na primeira oportunidade poderán presentarse en xuño ou xullo, na data oficial correspondente, nas mesmas condicións que rexen para a primeira edición de actas.

#### OBSERVACIÓNS

Na avaliación terase en conta non só a pertinencia e calidade do contido das respostas senón tamén a súa corrección e adecuación lingüística.

No caso de que se detecte copia ou plaxio nalgunha proba, esta puntuarase con 0.

## Bibliografía. Fontes de información

### Bibliografía Básica

Arancibia Martínez, Castillo Armijo & Saldaña Fernández, **Innovación educativa: perspectivas y desafíos**, Universidad de Valparaíso, 2018

GRUPO L.A.C.E. HUM, **Introducción al estudio de caso en educación**, Universidad de Cádiz, 1999

Porto Castro & Mosteiro García, **Investigación e innovación en la Educación actual**, Revista virtual Redipe, 2016

Hernández Ortega, Pennesi Fruscio, Sobrino López & Vázquez Gutiérrez, **Tendencias emergentes en Educación con TIC**, Espiral, 2012

### Bibliografía Complementaria

## Recomendacións

### Outros comentarios

Non hai recomendacións.

| <b>DATOS IDENTIFICATIVOS</b> |                                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
|------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-------|--------------|
| <b>Prácticas Externas</b>    |                                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
| Materia                      | Prácticas Externas                                                                                                                                                                                                       |        |       |              |
| Código                       | V02M066V10301                                                                                                                                                                                                            |        |       |              |
| Titulación                   | Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Linguas e Literaturas. Linguas e Literaturas Oficiais: Castelán e Galego |        |       |              |
| Descritores                  | Creditos ECTS                                                                                                                                                                                                            | Sinale | Curso | Cuadrimestre |
|                              | 12                                                                                                                                                                                                                       | OB     | 1     | 2c           |
| Lingua de impartición        | Castelán Galego                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
| Departamento                 | Ecoloxía e bioloxía animal                                                                                                                                                                                               |        |       |              |
| Coordinador/a                | Garrido González, Josefa                                                                                                                                                                                                 |        |       |              |
| Profesorado                  | Garrido González, Josefa                                                                                                                                                                                                 |        |       |              |
| Correo-e                     | jgarrido@uvigo.es                                                                                                                                                                                                        |        |       |              |
| Web                          | <a href="http://http://mpe.uvigo.es/gl/">http://http://mpe.uvigo.es/gl/</a>                                                                                                                                              |        |       |              |
| Descrición xeral             | As prácticas externas están orientadas a completar e reforzar as competencias asociadas ao título. Realizaranse nunha contorna laboral e profesional real relacionado con algún dos ámbitos da Educación.                |        |       |              |

### Resultados de Formación e Aprendizaxe

| Código |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| B3     | Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro. |
| B5     | Contextualizar o currículo que se vaia a implantar nun centro docente participando na planificación colectiva do mesmo.                                                                                                                                                                                                                                             |
| B6     | Diseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.                                                                                                                                                                                                                                            |
| B10    | Diseñar e realizar actividades formais e non formais que contribúan a facer do centro un lugar de participación e cultura na contorna no que está situado.                                                                                                                                                                                                          |
| B12    | Participar na avaliación, investigación e a innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación                                                                                                                                                 |
| B16    | Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| C28    | Adquirir experiencia na planificación, na docencia e na avaliación das materias correspondentes á especialización.                                                                                                                                                                                                                                                  |
| C29    | Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| C30    | Dominar as destrezas e as habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.                                                                                                                                                                                                                                         |
| C31    | Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.                                                                                                                                                                                                                                                      |
| D1     | Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.                                                                                                                                                                                                                                    |
| D2     | Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.                                                                                                                                                                               |
| D3     | Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias                                                                                                                                                                                                                                                                              |

### Resultados previstos na materia

|                                 |                                       |
|---------------------------------|---------------------------------------|
| Resultados previstos na materia | Resultados de Formación e Aprendizaxe |
|---------------------------------|---------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| Relacionar teoría e práctica coa realidade da aula e do centro mediante o establecemento de relacións entre os coñecementos especializados, teóricos e metodolóxicos, e os resultados da observación, análise e intervención nas situacións educativas do centro no que se realizan as prácticas | B3<br>B5<br>B6<br>B10<br>B12<br>B16<br>C28<br>C30<br>C31<br>D1<br>D2              |
| Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro onde se realizan as prácticas escolares                                                                                                  | B3<br>B5<br>B6<br>B10<br>B12<br>B16<br>C28<br>C29<br>C30<br>C31<br>D1<br>D2<br>D3 |
| Asumir que a competencia profesional do docente ten que evolucionar e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida                                                                                                                                                  | B12<br>B16<br>C31<br>D3                                                           |

## Contidos

### Tema

Deseño de materias da especialidade

Elaboración de materiais e actividades

Aplicación de técnicas e estratexias de aprendizaxe en distintas etapas e cursos.

Análise da práctica educativa

## Planificación

|                                                                          | Horas na aula | Horas fóra da aula | Horas totais |
|--------------------------------------------------------------------------|---------------|--------------------|--------------|
| Prácticum, Practicas externas e clínicas                                 | 150           | 0                  | 150          |
| Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas (Repetida non usar) | 0             | 150                | 150          |

\*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

## Metodoloxía docente

|                                          | Descrición                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Prácticum, Practicas externas e clínicas | Realización de prácticas coma docente nun centro de ensinanza secundaria.<br>A titorización será levada a cabo por un docente do centro e un docente da universidade. |

## Atención personalizada

| Metodoloxías                             | Descrición                                                                                                                                                         |
|------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Prácticum, Practicas externas e clínicas | O alumnado terá dous titores ou titoras que o apoiarán nesta materia. Un titor/a no centro de prácticas e un titor/a na universidade que será o seu titor/a de PAT |

## Avaliación

| Descrición | Cualificación | Resultados de Formación e Aprendizaxe |
|------------|---------------|---------------------------------------|
|------------|---------------|---------------------------------------|

|                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |    |                                     |                   |                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|-------------------------------------|-------------------|----------------|
| Prácticum, Practicas externas e Realización de prácticas coma docente nun centro de clínicas | <p>ensinanza secundaria (150 horas).</p> <p>RESULTADOS DE APRENDIZAXE</p> <p>-O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización.</p> <p>-O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe.</p> <p>-O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como propoñer accións de mellora</p>                                                          | 50 |                                     |                   |                |
| Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas (Repetida non usar)                     | <p>Elaboración dunha memoria de prácticas na que se explique o paso polo centro de prácticas.</p> <p>RESULTADOS DE APRENDIZAXE</p> <p>-O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización.</p> <p>-O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe.</p> <p>-O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como propoñer accións de mellora</p> | 50 | B3<br>B5<br>B6<br>B10<br>B12<br>B16 | C28<br>C30<br>C31 | D1<br>D2<br>D3 |

## Outros comentarios sobre a Avaliación

### Bibliografía. Fontes de información

#### Bibliografía Básica

#### Bibliografía Complementaria

Feliz, T. y Rico, M.C., **La formación inicial de los profesores de secundaria.**, Sanz y Torres., 2008

González, M. T., Escudero, J. M., Nieto, J. M. y Portela, A., **Innovaciones en el gobierno y la gestión de los centros escolares.**, Síntesis, 2011

Marco, B., **Competencias Básicas: Hacia un nuevo paradigma educativo**, Narcea, 2008

Perrenoud, Ph, **Desarrollar la práctica reflexiva en el oficio de enseñar**, Grao, 2007

Perrenoud, Ph, **Diez nuevas competencias para enseñar**, Graó, 2004

Sierra, B. y Pérez Ferra, M, **La comprensión de la relación de la teoría-práctica: una clave epistemológica de la didáctica. Revista de Educación**, 2007

Latorre, A., **La investigación-acción. Conocer y cambiar la práctica educativa**, Grao, 2007

### Recomendacións

#### Materias que continúan o temario

Traballo Fin de Máster/V02M066V06401

#### Materias que se recomenda ter cursado previamente

Aprendizaxe e Ensinanza dos Módulos das Familias Profesionais do Sector Servizos/V02M066V06226

Desenvolvemento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/V02M066V06102

Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos/V02M066V06103

Innovación Docente e Iniciación á Investigación na Formación Profesional/V02M066V06227

A Formación Profesional/V02M066V06225

Orientación e Función Titorial/V02M066V06101

Sistema Educativo e Educación en Valores/V02M066V06104



| <b>DATOS IDENTIFICATIVOS</b>  |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |        |       |              |
|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-------|--------------|
| <b>Traballo Fin de Máster</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |        |       |              |
| Materia                       | Traballo Fin de Máster                                                                                                                                                                                                                                                          |        |       |              |
| Código                        | V02M066V10401                                                                                                                                                                                                                                                                   |        |       |              |
| Titulación                    | Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Linguas e Literaturas. Linguas e Literaturas Oficiais: Castelán e Galego                                                        |        |       |              |
| Descritores                   | Creditos ECTS                                                                                                                                                                                                                                                                   | Sinale | Curso | Cuadrimestre |
|                               | 6                                                                                                                                                                                                                                                                               | OB     | 1     | 2c           |
| Lingua de impartición         | Castelán Galego                                                                                                                                                                                                                                                                 |        |       |              |
| Departamento                  | Ecoloxía e bioloxía animal                                                                                                                                                                                                                                                      |        |       |              |
| Coordinador/a                 | Garrido González, Josefa                                                                                                                                                                                                                                                        |        |       |              |
| Profesorado                   | Garrido González, Josefa                                                                                                                                                                                                                                                        |        |       |              |
| Correo-e                      | jgarrido@uvigo.es                                                                                                                                                                                                                                                               |        |       |              |
| Web                           | http://mpe.uvigo.es                                                                                                                                                                                                                                                             |        |       |              |
| Descrición xeral              | Materia orientada á realización dun traballo de investigación, experimentación ou desenvolvemento orixinal nalguna das liñas do módulo específico do máster, e estará relacionado con algúns dos múltiples ámbitos do mundo profesional propios do ámbito do ensino secundario. |        |       |              |

### Resultados de Formación e Aprendizaxe

|        |                                                                                                                                                                                                                     |
|--------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Código |                                                                                                                                                                                                                     |
| B6     | Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.                                                                                            |
| B12    | Participar na avaliación, investigación e a innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación |
| C26    | Identificar os problemas relativos ao ensino e a aprendizaxe das materias da especialización e expor alternativas e solucións.                                                                                      |
| C27    | Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación e avaliación educativas e ser capaz de deseñar e desenvolver proxectos de investigación, innovación e avaliación.                                |
| D1     | Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.                                                                                    |
| D2     | Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.                               |

### Resultados previstos na materia

|                                                                                                    |                                       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|
| Resultados previstos na materia                                                                    | Resultados de Formación e Aprendizaxe |
| O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como propoñer accións de mellora | B6<br>B12<br>C26<br>C27<br>D1<br>D2   |

### Contidos

|                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------|
| Tema                                                                          |
| Elaboración de un traballo de investigación no ámbito da educación secundaria |

| Planificación     |               |                    |              |
|-------------------|---------------|--------------------|--------------|
|                   | Horas na aula | Horas fóra da aula | Horas totais |
| Presentación      | 1             | 0                  | 1            |
| Traballo tutelado | 10            | 139                | 149          |

\*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

| Metodoloxía docente |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                     | Descrición                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Presentación        | Se realizará por cada alumno o alumna delante de un tribunal unipersonal donde ejercerá la presidencia la persona tutora.<br>Su exposición será apoyada con los medios informáticos, audiovisuales, multimedia, etc. oportunos, con una duración entre 8 y 10 minutos y posteriormente el tribunal formulará al alumno las cuestiones que considere oportunas durante 5 minutos.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Traballo tutelado   | Realización dun traballo de investigación, experimentación ou desenrolo orixinal nalguna das liñas desenvolvidas no módulo específico do Mestrado, relacionado con algúns dos múltiples ámbitos do mundo profesional propios do ámbito do ensino secundario. Encamiñárase ao desenvolvemento dunha actividade que contribúa a acadar un conxunto de competencias de carácter académico, profesionalizante e investigador que enriqueza globalmente a súa formación inicial. Será guiado por unha persoa docente da universidade. Este traballo estará encadrado na etapa da educación secundaria obrigatoria ou postobrigatoria.<br>O traballo de fin de mestrado poderá estar ligado ás actividades de aula, unidades didácticas ou proxectos realizados polo alumnado na fase de prácticas, incluíndo sempre os aspectos de investigación educativa pertinentes a xuízo da persoa titora da universidade. |

| Atención personalizada |                                                                                                    |
|------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Metodoloxías           | Descrición                                                                                         |
| Traballo tutelado      | Traballo de investigación no ámbito da educación secundaria tutelado por un docente da titulación. |

| Avaliación   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |               |                                       |          |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------------------------------|----------|
|              | Descrición                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Cualificación | Resultados de Formación e Aprendizaxe |          |
| Presentación | Será realizada por cada alumno ou alumna diante dun tribunal.<br>A súa exposición será apoiada cos medios informáticos, audiovisuais, multimedia/et. oportunos, cunha duración entre 8 e 10 minutos e posteriormente o tribunal formulará ao alumno as cuestións que considere oportunas.<br><br>RESULTADOS DE APRENDIZAXE:<br>-O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización.<br>-O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe.<br>-O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como propoñer accións de mellora | 30            | C26                                   | D1<br>D2 |

|                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |    |           |            |          |
|-------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|-----------|------------|----------|
| Traballo tutelado | <p>Realización dun traballo de investigación, experimentación ou desenvolvemento orixinal nalguna das liñas desenvolvidas no módulo específico do Mestrado, relacionado con algúns dos múltiples ámbitos do mundo profesional propios do ámbito do ensino secundario.</p> <p>Encamiñárase ao desenvolvemento dunha actividade que contribúa a acadar un conxunto de competencias de carácter académico, profesionalizante e investigador que enriqueza globalmente a súa formación inicial. Será guiado por unha persoa docente da universidade. Este traballo estará encadrado na etapa da educación secundaria obrigatoria ou postobrigatoria.</p> <p>O traballo de fin de mestrado poderá estar ligado ás actividades de aula, unidades didácticas ou proxectos realizados polo alumnado na fase de prácticas, incluíndo sempre os aspectos de investigación educativa pertinentes a xuízo da persoa titora da universidade.</p> <p><b>RESULTADOS DE APRENDIZAXE:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización.</li> <li>-O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe.</li> <li>-O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como propoñer accións de mellora</li> </ul> | 70 | B6<br>B12 | C26<br>C27 | D1<br>D2 |
|-------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|-----------|------------|----------|

## Outros comentarios sobre a Avaliación

### CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN:

Comisión para xulgar o Traballo Fin de Mestrado : elaboración, presentación e defensa do TFM: 100% da nota

- Calidade do documento escrito
- Pertinencia do contido exposto.
- Calidade da presentación oral.
- Capacidade para a súa defensa.
- Grao de resolución manifestado.
- Adecuación dos recursos e medios empregados na presentación, incluído o uso das TIC.

## Bibliografía. Fontes de información

### Bibliografía Básica

### Bibliografía Complementaria

APA, **Manual de Publicaciones de la American Psychological Association**, 3ª, Manual Moderno., 2010

Feliz, T., Ricoy, M. C. et al., **The software for the content analysis: wrong, technical and artistic uses. Beyond Text: Video and other Medium Use in Qualitative Research (pp. 103-120)**, 2012

Hernández, R., Fernández, C. & Baptista, P., **Metodología de la investigación**, McGraw-Hill., 2006

Flick, U., **Introducción a la investigación cualitativa**, Morata., 2004

Mcmillanm, J. y Shumacher, S., **Investigación educativa una introducción conceptual.**, Pearson., 2005

Ricoy, M.C., **Consideraciones sobre la construcción de los instrumentos de recogida de información en la investigación educativa.**, Guadalbullón, 2009

## Recomendacións

### Materias que se recomenda ter cursado previamente

Desenvolvemento Psicolóxico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/P02M066V06102

Diagnóstico e Evolución da Competencia Curricular/P02M066V06106

Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos/P02M066V06103

Prácticas Externas/P02M066V06301

Sistema Educativo e Educación en Valores/P02M066V06104

---

**Outros comentarios**

---

É necesario superar tódalas materias da titulación para poder presentarse ao TFM.

---